

zeruko ARGIA

IDAZKOLA TA BANAKOLA: OKENDO, 22 - SAN SEBASTIAN - TEL. 426666 - PREZIOA 7 PEZETA

“AUNTXA” SOINUJOLEA

Berrogeita hamar urtez jo dio San Juan Arbolari Zezenagatik espetxean egon zen San Fermiñetan

Udako bero sargori hauek ez dira gauza sakonak idazteko eta irakurtzeko. Jendea ez dago lanerako. Jendea festa-rako dago. Trikitixa dugu festak eta jendea alaitzen dituen soinu.

Badu trikitixak gure euskal izaera osoa kilimatzeke eta esnatzeko zirrara berezia. Badu zaharrak eta gazteak dantzaz ipinarazteko adurra.

Mendiko erromeriekin batera hiltzera bortxaturik zegoela zirudien. Baina ez. Kalera jetxi da. Kaleak ongi etorri ona egin dio. Badu toki berezia herrietako festa guztietan.

Urtero ospatu ohi dute gainera trikitilariak beren eguna. Gogoan dauzkagu Usurbilen eta Azpeitian ospatutako egun zoragarri haiek. Bergaran dute ospatzeko hurrengoa.

Azpeitian izan zen omendua «Auntxa», Arbe, Bitarte, Epelde, Egurrola, eta Iturbide anaiekin batera. Baina berriro Urrestillan egin diote gorazarre. Izan ere berrogeita hamar urtez, errezkadan, bat bakarrik hutsegin gabe, jo dio soinua San Juan Arbolari. Hamairu urtetan hasi zen jotzen eta hirurogeita hiru arte jo dio. Oraindik sasoian dago eta beste urte mordoska batean jotzeko eran dago.

—Barkatuko didazu baina ez dakit nola deitu izen-goitia izango baituzu «Auntxa».

—Bai, bai neri «auntxa» deitu. Nere izen deiturak Antonio Aranaga dira, baina inork ez dakizki. Nere emazteak ez zuen nahi baina nere jatetxeari ere «Auntxa» ezarri nion. Aitona zenari zor diogu deitura berri hau. Oso goian zuen mostradorea Orandaundiko tabernak. Inor ez zen jauzi batean hara igotzeko gauza. Baietz igo jokatu zuen nere aitona. Bi aldiz salta zen gaineraino. Ikusten zegoen batek «hau duk auntza hau» hotsegin zuen. Geroztik «auntza» da gure izena.

—Esango al zenidake zer den Urrestillan San Juan Arbolaren ohitura?

—Gaur ez baina lehen garai batean ohostu egiten zen basotik arbola hau. Gazez ekartzen da. Soinua joz sartzen da herrira. Ondoren zutik jartzen da plazan. Gero erromeria egiten da. Hantxe egoten da festak bukatu arte. Lehen poltsa bat jartzen zitzaion muturrean. Goraino igotzen zenarentzat izan ohi zen. Gaur ez zaio jartzen hautsi eta min hartzeko arriskua baitu. Festen bukaera «entierroan» deitzen diogun jaia egiten dugu. Berriro arbola kendu egiten da aldatuta zegoen lekutik. Hori ospatzearren erromeria eta kalejirak egiten dira.

—Aspalditik izango da noski Urrestillan ohitura hau?

—Oso antzinakoa da. Nere aurretik Zestuako Anton Balzola soinu-jolea etorri ohi zen urtero. Ni ha-

«AUNTXA»

mairu urtetan hasi nintzen hortan. Aurten ospatu ditugu urrezko eztaiak. Inoiz baino jai alaiagoak izan dira aurtengoak. Oroigarri polit bat ere egin didate gainera.

—Hamairu urtetan plazan jotzen hasi bazinen noizkorako hasi zinen bada ikasten?

—Hamarren bat urterekin erosi nuen aurreneko soinua. Hiera bakarrekoa zen. Azpeitiko Gibertenean zegoen. Handik igarotzen nintzen bakoitzean hura erosteko gogoa sortzen zitzaidan, baina dirurik ez eta ezin erosi. Sei duro balio zituen. Noizbaiteko batean poliki poliki osatu nituen, txakur haundika, sei duro hoiek. Baita soinu hura erosi ere. Baina nork etxean azaldu? Duro baten gezurra esan nion amari. Bost duro ordaindu al duk txorakeria hori? Hor-tik jango duk», esan zidan.

—Nor izan zenuen aurreneko maixua?

—Zestuako Anton Balzolarekin hasi nintzen. Honenkin joan nintzen Bilbaora bigarren soinua erostera ere. «Zengotita» etxekoa zen Mila erreal balio zituen. Beste hogeitasei aski nuen bion joan etorriak eta bazkariak egiteko. Gero Azkoitiko Kandidorekin jardun nintzen beste sei hilabetetan. Azkenik gramola bat erosi nuen. Hor entzuten nituen eta ikasi Etxezarkortaren, Gelatxoren eta Kanpazarren piezak.

NON ZER

- 3 garrenean
- GREZIA DEMOKRAZIA BIDETAN ... 5 garrenean
M. Ugalde 5 garrenean
- OTAZU HISTORIAGILE ALA? ... 6 garrenean
Jelmirez
- ON KOSME TA ITZIAR MOKOKA ... 9 garrenean
J. Arostegi
- MUTRIKUKO JAIK ... 10-11-12-13 garrenetan
- LEZOKO JAIK ... 14-15 garrenetan

—Asko ibili al zara mendiko erromerietan?

—Bizkaian gutxiexago. Baina Nafarroan eta Gipuzkoan asko ere asko. Ingurumari hauetan ez da izango ia mendiko elizarik guk soinua jo gabekorik. Jai gutxi igaro nuen nik neure etxean. Beti nora edo harako deia izaten nuen.

—Zure etxean inori erakutsi al diozu trikitixa jotzen?

—Ez, ez diot inori erakutsi. Ibili txar asko egina naiz. Bi edo hiru errezkadan lorik egin gabe jardun behar izaten nuen askotan soinua jotzen. Gero neure bizikleta hartu eta Agirren lantegira joan behar izaten nuen lanera. Ez dakit nolaz daukadan hone-lako osasuna horrenbeste erretiratxar eginik. Horregatik ez diot inori erakutsi, neure erretira txarregatik batipat.

—Gogoratzen al duzu orduko zenbait ohitura?

—Bai. Eztaiak egin ohi ziren bizpahiru egunez maiorazkoa ezkontzen zen etxean. Goizetik gaueraino soinua jotzen jardun behar izaten zen. Urtean lau-bost bider egiten zen Iturriotzen ere zikiro jana. Utzi Errezilgo Okinanean bizikleta eta oinez joan ohi nintzen Iturriotza Zelatunen barna. Ernioko jaietan ere Zelatunera joaten ginen urtero. andetan biltzen ginen gazte taldea. Bide guztian soinua joz joan ohi ginen. Goizeko seirak aldean abiatzen ginen. Errezilen entzuten genuen meza. Hamaika begiratu zorrotz egin zigun sermoi garaian Errezilgo bikario zaharrak. Gu ez nonbait mezak merezi bezain arretaz egoten!

—Bat ere dirurik ekartzen al zenuen etxera?

—Urte batetan eraman nituen kontuak ondo. Fabrikan baino gehiago atera nuen urte hartan. Orain dela hogeita lauren bat urte izango da. Hiru mila pezeta ekarri nituen Zelatunetik. Diru asko zen ordurako. Hiru lagun ibiltzen ginen batera. Soinu-jolea, panderozalea eta dirubiltzailea. Duruko pezeta ematen genien dirubiltzaileari.

—Zure soinu honek ere bai omen ditu bada bere historiak?

—Bai. Zuk badakizu inor ez garelako santu. Gerra garaian berriz elkarri pegaizo asko egiten zaio. Lurpean gordetako eduki nuen bolada batean. Galdutako ere egin nuen. Baina berriro eskuratu ahal izannuen. Madrillen barrera ibili zen nere soinu hau. Baina nahiago dut hortaz ez mintzatu.

—Bai al duzu beste gertaera aipagarririk?

—Bai, ba. Ni oso zezen zalea naiz. Aurten bertan sekulako astindua eman dit batek Baionan. Adarren puntetan ibilia naiz. Oraindik badauzkat marka ederrak. Baina San Fermiñetakoak dut ahaztu ezinezkoa. Enzierroan zetorren zezenari keinu egin ez nion bada neure bruxarekin. Hor sartu da ruedoan. Ez zen ezer gertatu, ez hilik eta ez zauriturik, baina ni espetxera eraman ninduten eskuak loturik. Aurreneko urtea zen. Nik ez nekien honelako ezertxo ere. Eskerrak Patxi Trukumani eta Takolori. Haiek atera ninduten. Bestela han egon beharko nuen San Fermiñak pasa arte.

—Aspaldian jai haundirik izan duzue?

—Mugaz bestaldean izan ditugu berebizikoak. Baionan izan ginen San Inaziotan. Hazparraren abuztuaren 11an. Hendaian, berriz, 12an. Bitarte, Iturbide bi anaia eta ni izan ginen. Baziren 27 karroza. Hiru ordu eta erdiko bidea egin genuen jo eta jo. Bazter guztietan entzuten zen gainera guk jotzen genuena gure inguruan zihoan emisora txikiaren bidez.

—oOo—

«Auntxa»-ri lanerako orduak heldu zaizkio. Gu berriaz etxera abiatu gara, xurrapada bat haren kontura egin ondoren.

ERRIALDE

Gure Leihatilatik

ALTSUMAK

LUB-SAGARRA

Urte osan behar izaten da patata etxean. Baina etxera sartu eta andik ilabotara patata altsumak botatzen asten da. Eta altsumak batera zahartzen eta zimurtzen. Zuritzerakoan asko alferriki gaitzen da. Saltzerakoan, berriaz, asko arindua egon ohi da. Eta guztia altsumak ernetzen zaizkiolako.

Badaude gaurregun patata zimurrik eta altsumarik gabe gordetzen duten autsak. Ez die pateri ernemintzen uzten. Ez dio patatari ezer egiten, ez beztu eta ez txartu.

Otarako aurrea zoru garbitu behar da txukun. Gero zoru gainera auts ori bota. Patata, pilatu ahalean, tartean berriro autsa bota. Erdi-ustelak kenduz pilatu behar da patata.

Autse onek lurretik atera ziren egunean bezain berri eta gordin gordetzen ditu lursagarriak, zimurrik gabe eta altsumarik gabe.

IDIDEMA AZKOITIAN

Berebiziko jendetza bildu zuen Berriatuko "Burgo" eta Mendizabal arrijasotzailearen idipareek zuten demak.

Azkoitiko pelotalekuko probalekuan jokatu zen "Sanders" izeneko arriarekin.

Pixua: bi mila eta ehun kilo. Burgoren itzaiak: Markinako "Leola" eta Iraetako "Gorria". Mendizabalen itzaiak: Idijabea eta Aiako "Izeta".

Mendizabalen idiak jokatu zuten lehendabizi. 41 plaza, 3 zinta eta 3.99 metro egin zituzten.

Ondoren "Burgo"renak jokatu zuten, 41 plaza eta 3 metro eginaz.

ELORRIOKO PROBALARIAK

Eskuan daukagu Elorrioko Amargarren Sariketa Aundiaren egitaraua.

Agorraren biau eman zaio astera.

Egun ontako saioan onela geratu dira:

1.—Urdulizko Bilbao anaiak, 34 plazeekin.

2.—Santanderko Manuel Gonzalez (bigarren idiparearekin) 32 plaza, 2 zinta eta 0.55 metroekin.

3.—Manuel Gonzalez (lehenengo idiparearekin), 27 plaza eta 2.30 metroekin.

4.—Kastroko Ormazabal, 26 plazeekin.

5.—Kastroko Antonio Kotarelo, 24 plaza, zinta bat eta 0.47

metroekin.

6.—Laukinizko Joxe Urribaso, 21 plaza, zintaren 3/4 eta 6.94 metroekin. Geratzen direnak 8an eta 8an jokatu dira.

ILAREN ZORTZIAN:
Arratsaldeko laurdietan eta gaueko amarretan jokatu dute. Ordiziako "Argoin"ek idipare birekin.

Santanderko Manuel Gonzalezek beste bi pareekin.

Bermeoko Federnalesek. Lasarteko Telleriak bi pareekin. Zazpi idipare guztira.

ILAREN BADERATZIAN:
Arratsaldeko laurdietan eta gaueko amarretan jokatu dutenak.

Mutrikuko "Langa" k.

Etxebarriako "Adorrixa" k.

Arruako "Urtain" k.

Berriatuko "Burgo" k.

Debako "Egurtza" k.

Laudioko Larrinagak.

Ernaniko Otegi.

Zazpi parek guztira.

ARTZAI-ZAKURRAK

Arabako Amargarren artzai-zakurren lehiaketa jokatu zen "Enzina" izeneko zelai zoragarrian.

Bederatzi zakurzale azaldu ziren: Arbazagoitia, Zubizarreta, Okeranza, Ugarriza, Azpiazu, Unanue, Gabiña, Urrela, eta Estrada.

Legerko iru lan egin behar zituen bakoitzak.

Jesus Azpiazuren "Montes" zakurrak irabazi zuen. Diutazicaren saria eman zitzaion.

Bigarren, Xabier Okeranzaren "Bat" zakurra atera zen.

Irugarren Markinako Jose Luis Ugarrizaren "Coral" zakurra. Au bakarria zen arabarra ez zena.

Ikusgarria da zakur auen sena eta egin zuten lana. Oñatiko lehiaketara joateko eskubidea du emen irabazle geratu denak.

Gidari, ohi bezala Joxe Mari Agirrebalategi apaiza izan zen. Mahaiburuko: Murgia eta Larteko albaiteak eta Luis Perez de Heredia izan ziren.

DEMA - JOKOA

Dema joko bat dago egina Urriaren seirako.

Aiako bi baserritarren artean dago auzia.

Pixu libreko jokoa da "Zinkunegi" baserriko idipare eta "Iruntziaga" baserrikoak dira borrokatzeak.

Aiako adri txikiarekin jokatu dute. Mila, berrehun eta

berrogeita amar kilo ditu.

Zinkunegiren itzaiak: Idijabea eta beronen seme Joxe Mari.

Iruntziagaren itzaiak: Idijabea eta Aiako "ostolaza" baserriko Inaxio Beldarrain.

Irabazleak, amar mila pezeta jasoko ditu.

LASTERKA-JOKOA

Amabosna mila duro bota dirugarren diru botatzea "Iruntziagari" zaharrak eta Asteasu-ko Iratzusta gazteak.

Abuztuaren 28an egin zuten auzte oraingoz. Tolosako Pedro Aramendik dauzka.

Aramendik dauzka. Beste bosna daukate botatzeko ogeina osatzeko eta jokoa jokatzeko.

Tolosako zezenplazan dute jokatzeko Urriaren 7an.

Ez diote elkarri ezere aldierik ematen. Berdinean dute jokatzeko. Amar kilometro norik lehenago egin da jokoa.

Izan dute biek ere gertutzeko astia. Apirilean egindako jokoa bait dute.

Berrogei mila duro etxeratuko ditu irabazleak.

ARRI-JOKOA

Urriaren 14rako egina daukate jokoa Yurrebaso eta Mallabiko "Txikito" k. Bina mila duro boteak daukate seinaleztat.

Arri borobilarekin jokatu dute.

Yurrebasok 11 arreakoa.

"Txikito" k 10 arreakoa.

Zazpina minutuko iruna txandetan jokatu da.

Berrogeita amar mila pezeta dituzte jokatzekoak.

ESTROPADAK

Eguraldirik ederrenarekin jokatu ziren. Jendea erruz, Itsaso bare.

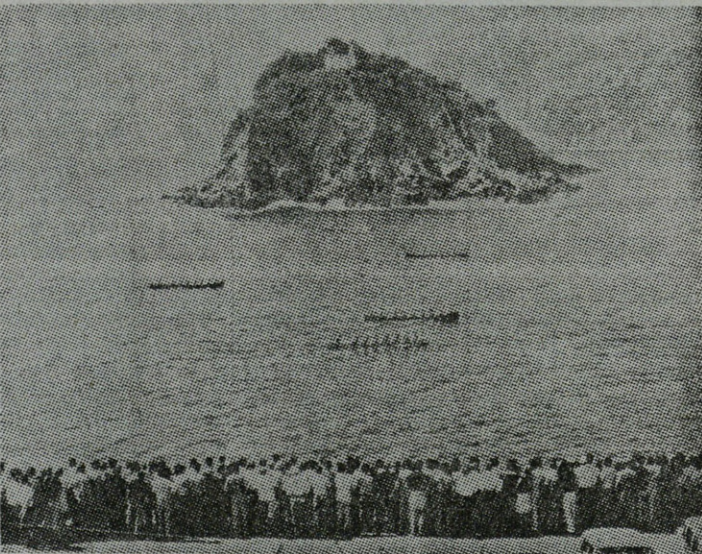
Lasartek arritu zuen jendea. Orioren aurretik atera zen aljaina!

Baina oraindik ikuskizun dago. Datorren igandean ikusiko dugu nor den irabazle aurtengo estropadetan.

Igandekoak, Agorraren edo Irailaren bikoak onela geratu ziren:

1. Lasarte-Mitxelín,	20-50-6
2. Orio	21-07-0
3. Astillero,	21-08-0
4. Ondarrabia,	21-22-1
5. Getaria,	21-35-8
6. Beraun,	21-52-1
7. Hernani,	21-58-6
8. Kaiku,	22-10-1

MUTIOZABAL

ERLOJU ETA BITXITEGIA

Edoardo Chopeitia

Getaria 10-Urrut. 417751-Etxekoa. 422700 - DONOSTIA

TRANSPORTES

azkar

ERAMAN - EKARRIRAKO KAMIOI AUNDIAK

Barcelona, Zaragoza, Valencia, Madrid, Oviedo, Gijón.

Donostitik egunero:

Iruña, Bilbao, Gazteiz, Jerez de la Frontera, Cadiz, Aljante, Murcia, Cartagena, Granada, Almería, Santander, Valladolid, Zamora, Palencia, Salamanca-ra.

Astean iru aldiz:

Sevilla, Lugo, Coruña, Orense eta Vigo-ra

Carretera Gral. a Hernani - B.º Ergobia - DONOSTIA

Telefonoak: 450313 eta 459723

Aptdo 1381

Aptdo 1381

JOSTUNDEGIA

MODISTEGIA

UGARTE

DONOSTIA

ATEATE OPARIAK

GAI TA IRUDI POLITENAK

Victor Pradera, 2
(Esquina Zubieta)

DONOSTIA

BAR - RESTAURANTE

AURRERA

HAUXE DUZU ZURE JATETXEA

Urbietan, 12

Urrut.: 411528 - 412573

— DONOSTIA —

Oyal s.a.

Oyal eta eforru almazena

Paregabekoak

Bikañenak

GARIBAY, 4 - TELF. 14304

DONOSTIA

Kontu emen!

Euki gogoan!

Adiskide ta etxekojaunok!
Zuen enmazteentzako esku-erakutsirik onnea. Zuen sukaldarako apaingarri

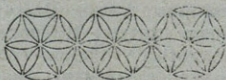
Eltze azkarra. Asadora-Freidora RADAR. Erre ta prejitzeko aukerakoa

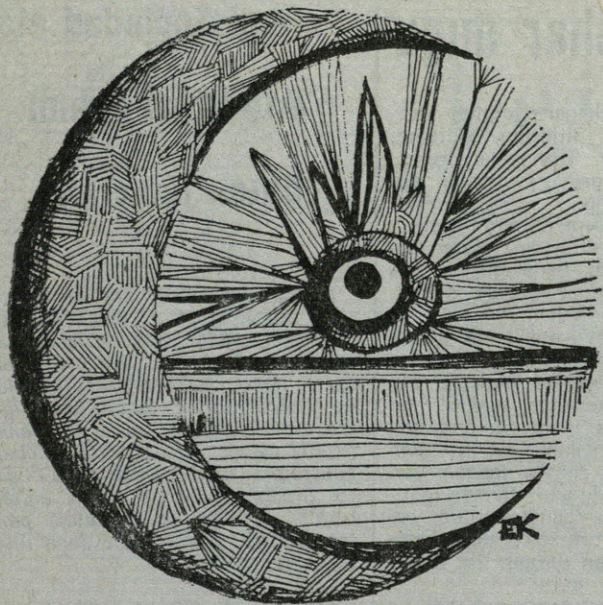
SUPERCACEROLA A PRESION «RADAR»

Juegos Espátulas y juego Cubierto «RADAR»

ANTEGIA - INDUSTRIAS RADAR

ESKORATZA (Gipuzkoa)

hamabostaldia legazpian Joan zen astean ustea jagoz gurenez, irailaren 2tik. 16ra. arteko bi asteren buruan eratzen ari da Legazpian "Kimu Oargi" taldeak burutu duen Euskal Hamabostaldia:

Aurreko alean programa osorik aipatzeko betarik izan ez bagenuen ere, harez gero astebete izan dugu hartaz jakin ahal izateko. Hona hemen azken egunei dagokien programa, legazpiarrek telefonoz esan bezala:

Hilaren 7an., Parrokiako gelan eta iluntzeko 8etan., Mikel Ugalde XIX mendea Euskal Herrian delako gaiaz mintzatuko da.

Hilaren 8an. Euskal Liburu eta Disku Azoka irekiko da Artzain Ona deritzan enparantzan. Ondoren edozenbat joku alai eratu da, haurrentzat apropos buruturik. Gaueko 10etan., berriz, enparantzan beran, "Oskarbi" taldeak eta Benito Lertxundi, Gorka Knorr, Mikel Laboa, Jose Mari Zabala, Ibai Rekondo eta Garmendia kantariak jaialdi bikain bat eskainiko dute.

Hilaren 9an. Euskal Liburu eta Disku Azokak irekirik jarraituko du Artzain Ona enparantzan. Egurdi inguruan, toki berean, zenbait euskal jokoren agerpena, haizkolariek zein harriasoizaleak, sokatira eta beste, saio guztiak legazpiarrek eginak.

Ondorengo egunetan —hilaren 11, 12 eta 13an. hobeto esan—, hiru hitzaldi izanen dira Parrokiako gelan eta iluntzeko 8etan. Asteartean Juan San Martinek Euskal Pintura Pizkunde Garaian aztertuko du. Bihararunean, asteazken arratsaldean, Andu Lertxundik Euskal Literatura XX mendearen hasieran gaiak hitzeginen du. Ostegunean, azkenik, Juan Mari Lekuona Herri Literatura eta gaurko poesiaz mintzatuko da.

Hilaren 15ean. larunbat arratsaldean, Liburu eta Disku Azoka irekiko da berriz ere. Gaueko 10etan. aldiz, Ondarroako "Kresala" taldeak Maribel deritzan obra aurkeztuko du.

Hilaren 16an. Euskal Liburu eta Disku Azokak bere azken eguna izanen du. Amaiera emateko, ordea, dantza jaialdi ikusgarri bat muntatuko da Urretxuako "Lurra", Zumarragako "Irrintzi", Beasaingo "Alkartasuna" eta "Urdiaingo Aitziber" taldeekin.

euskaltzaindiaren inguruan

Irailaren 26an. amaitzen da Eusebio Maria Azkue zenaren oroitzapenetan Euskaltzaindiak eratu duen Olerki Sarietaren azken epea. Sariak urriaren 31an. jakinaraziko dira, eta sariak ematea, berriz, Lekeition, azaroaren 11an.

● Lerro hau idazten ari garelarik, sariaketa honetako mahaikoak izendatzeke daude oraindik. Izendatzekotan, guk uste, Euskaltzaindiak abuztuaren 31an. Donibane Lohizunen izanen duen (izan duen) bileran izendatuko dira.

● Uda Unibersitatea dela eta, ezin aukerago Euskaltzaindiaren bilera Donibane Lohizunen. Horrez gainera, orain datoz chun urte Aita Babaki kaputxinoa mundura jaio zela eta, Euskaltzaindiak ohoratu du euskaltzale amorratu hura.

Aita Babaki 1873 urtean jaio zen, Lekorne deritzan herriakako "Agerria" etxean. 1914 urteko gerratean hil zen, liburu bat eta hogeita hamabi prediku euskaraz utzi ondoren.

● Eusebio Maria Azkueren chun urteurrenari dagokionez, bestalde, Bilbon jakin ahal izan dugunez euskal asteren bat egin gurarik ari dira Lekeition, Euskaltzaindiaren bileraz baliatuz eta, Urruzunoren chun urteburuan Elgoibarren egin zen bezalako zerbitu egin asmoz.

● Urriaren 6an., azkenik, Arrasaten eratu da Euskaltzaindiaren Irakasle Mailako Titulua lortzeko etsamina.

berriak

Irailaren 9an. jakinaraziko da Zarauzko V Haur Ipuin Sariaketa. Gaia nork bere aukeran izan ohi da, euskaraz nahiz gaztelaniaz, beti bezala Zarauzko herriarekin zer ikusi duena.

● Egun berean, irailaren 9an. alegia, arratsaldeko 5,30etan. eta Donostiako Trinitate Plazan, Euskal Herriko Haizkolari Txapelketa (bigarren mailako) eratu da. Urreta, Gar-

mendia, Arriya III eta Zabaleta haizkolariek parte hartuko dute.

● Irailaren 15ean. bukatzen da "San Fermin" I Argazki eta Zinema Lehiaketa delakoaren azken epea. Honako lehiaketa hau Pasaia Argazki Zinema deritzan elkarteak eratu da.

● Irailaren 16an. Durango aldeko Garayen Euskal Herriko VII Artzain Zakur Txapelketa eratu da. Ohi denez, txapelketa honetan Gipuzkoa, Bizkai, Araba, Nafarroa eta mugaz handiko txapeldunek hartuko dute parte.

Iaz Elorrioko Argiñetan eratu zen Euskal Herriko txapelketa hau, eta "Nere" (Pedro Ansa) atera zen irabazle. Kontuz ba, aurtan ere, "Nere" zakur horrekin, Nafarroako txapeldun atera berri bait da Huarte Arakilen abuztuaren 26an. eratu zen txapelketan.

● Irailaren 22an. egundainoko jaialdia eratzeko da Tolosa inguruko Igarondo Zelaian. Bertan izanen dira "Enbor" eta "Oskarbi" kanta taldeak, bai eta Xabier Lere, Lurdes Iriondo, Benito Lertxundi, Antxon Balverde, Pello eta Pantxo, Etxamendi eta Larralde, Lupe, Yon Enbeita eta Gorka Knorr kantariak ere. Horrez gainera, bertan izanen dira ere, Zumarragako trikitixalariak eta "Irrintzi" dantza taldea.

Jaialdi garau hau gaueko 9etan. hasiko da, Tolosako "Oargi" taldeak eta "Gazteria Bilerak" eratu.

● Hilaren 23an. Leitzen eratu da urtero eratu ohi den Perretxiku Sariaketa. Aurtengo hau eratzen den seigarrena izanen da.

Hilaren 20an. berriz, giroa berotze aldera edo, "Arantzadi" taldeko bi hizlari donostiarrek zenbait perretxiku motaren berezitasunez mintzatuko dira.

berriz ere... maider

Joan zen astean aipatu ahal izan genuen Arantza Alber irakurleak Arrasatetik bidali zizun gutuna. Maider izena istilutan ari dela Deban eta, Arrasaten berriz erabat onartua izan dela jakinarazten zizun Arantzak.

Orain, aldiz, beste gutun bat jaso dugu arazo berberaz. Legazpiatik datorkigu, eta dirudienaz, Legazpian ere ez du oztoporik izan Maider izenak.

Amatiño jauna:

Lendabizi, barka eidazu, nere idatziagatik, zergatik naiz eta lotsagarria izan, euskaldun batentzako, ez det oiturarik euskeraz idazten, berriz ere barka.

Uztailleko ZERUKO ARGIAko ale batean idazten zenuen nola Debako Gillermo jauña auzitan ari zan, "Maider" izena jarri eziñik. Ba, nere sendi tartean neskaxa berri bat izan degu, eta ill onen 14ean., Legazpiko juzgaduaren ontzat eman dute "Maider" izen ori, orain ez degu uste Elizak ukatuko duenik.

Eta orain eskari bat, neska txiki onen aita-amaren gogoaz litzake, ZERUKO ARGIA adieraziko bazendu, beste batzuen jakintzarako, eta gainera "Maider" izen orren jatorriaren berri edo nundik agertua dan, edo beintzat izen orren arrastoren bat. Milla esker aurretik.

Ez nuke nai, nere izena ZERUKO ARGIA agertzerik, naiz eta astekari ortako arpeduna izan, eta gainera, egia esan, zure idatziak izaten dira, neretako gogozkoenak.

Jarrai sutsu lanean, orain arte bezala, eta beste bat arte. Besarkada batekin milla esker berriz ere.

● Tira, ene legazpiar hori, ez duzu inolaz ere zertan barkaziorik eskatu. Hizkuntza elkar ulertzeko tresna soila bada, guztiz ondo baliatu zara. Ulertu dizut beintzat. Zer besterik eska ditzazukegu?

Zure ohitura ezaz jabetzen zara. Aski da oraingoz. Zer egin behar duzun badakizu, noski. Ekin eta jarrai, beraz. Noizik behin, zure etxe barranean, kartaxoren bat edo beste idatzi, eta, batez ere, irakurri, irakurri eta... irakurri.

● MAIDER izenaz zertxobait galdetzen diguzu. Begira, izan hau, MAIDER alegia, aski zaharra dugu. Hego aldean hedatuegia ez bada ere, Ipar Euskal Herrian nahiko ezaguna omen. Nafarroako Artajona deritzan herriko agiritan DONNA MAIER aipatzen da (1087-1103). Nafarroako artxibo nagusian, aldiz, MAYER bezala agertzen da.

Juan San Martinek duen liburu batetan (Sainduen Bizitza, 1890) "Madame Mariden Carriquiri" aipatzen da azal barranean. Eskuz idatzirik dago eta liburuaren jabearen izena izanen delakoan gaude. Dirudienaz, MARI-EDER esan nahi du.

Jose Mari Satrustegiren ustetan, itzulpen honek ez du zer ikusirik lege gizonek eskatzen duten itzulpenarekin, izen zaharra bait da, bai liburutuan eta bai herriaren ahotan agertzen denez, berezko notatuna duelarik.

neurririk hartu ezin

Idazlan polita J.L. Davant idazle finak oraintsuan HERRIA astekarian eskaini diguna. Kontseilu autarkiak (bozkak) direla Hazpainen eta, dagoeneko bi kandidato omen daude: bata Jean-Pierre Laramendy, bestea Jacques Coumet. Biak hazpandarrak omen, bat zein beste gazte, argi eta kezkatu, biak "beren gisa" euskaldun.

Zurumurrua ugari bide da, eta jendea hasi da jadanik esaten Laramendy "Enbatakoa" dela, eta Coumet, berriz, gorria. Bi iritzi hautaz mintzo zaigu Daant grazia apartaz.

Laramendy "euskal gatza" falta omen zaio, erabateko euskaldun zentzu, atxikimendu eta erantzunpidea alegia. Coumet, aldiz —Davant-en hitzak aipatuz— ez da sozialista zorritzarek. Eta diot zorritzarek, zeren sozialismoa baitzait Euskal Herriak behar duen biper gorria.

Eta Davant-ek jarraitzen du esaten: Damurik, beraz, Laramendy ez da "Enbatakoa", eta Coumet ez da egiazko gorria... Ez dut Laramendy-ren gain kondatzen "Zazpiak-Bat" egiteko, ez eta Coumet-en gain Euskadin sozialismaren hedatzeko.

Noski, Davant-en zenbait lerro baino ez dugu hemen agertu ahal izan, eta haren ironia ezin inolaz ere sumatu. Dena

den, horrenbeste komeriaren artean, ezin garratzago Euskal Herriaren tragedia.

Davant-en artikulua honek uda honetan adiskide batek esan diguna gogorazi digu, hots, zorritzarek ez dela Euskal Herrian P.C. delakorik (Euskal P.C. alegia). Eta hau esaten ziguna abertzale zintzoa dugu, zer esan nahi zuen asmatzerik ez da, beraz, batere gaitza.

"bartoluak"

Garai onez amaitu ziren abuztuaren azkenetan "Bartoluak", Elgoibarko San Bartolome jaiak alegia.

Ez dute aurtan elgoibartarrek izan nahi zuketean hainako eguraldi onik. Jakina, orain ez dute sandurik errekarra (hi-baira, barkatu) botatzen eta, zertarako ahaleginduko da bage "Bartolo", eginak egin ez saririk eta ez zigorrik ez badago?

Bestalde, zenbait gaiztok dioenez, jendea Santa Clarako monjei baserriko arrautzak eraman beharrean granjakoak eramaten hasi denetik, ez omen du lehen bezain egun ederrik argitzen.

Dena den, egia da, Elgoibarko jaietan inguruko herrietakoetan baino eguraldi hobea izaten dela. Arrazoia nahiko ximplea dateke, hau da, ingurukoek "komeñi da", "ahal baltz", "nahi genuke" esaten duten artean beren otoitzetan, elgoibartarrek, ordea, "biou" (behar dogu) esaten jarraitzen dutela.

"moruak"

Antzuolan, berriz, eguraldi ona nahiz txarra (halako txikierarik ez da Antzuolan aipatzen eta) "moruan jaia" ospatu dute aurtan ere.

Jai hau betidanik eratu izan da Antzuolan, antzuolarrek —Nafarroako Erregeri lagundu gurarik— Abderraman III Errege Moruari Valdejunquera izeneko gerratea irabazi ziotenetik bai, beintzat. Antzuolarrek ez dute, noski, garaipen hura ahaztutzeko, eta urtero urtero ospatu ohi dute moruaren moztia.

Saioa erdaraz izan ohi da, gaztelaniaz alegia, Abderraman koittaua garaitu zuten antzuolarrek tutik ez bazekiten ere. Eta egin ere, erdara dotorean egin ohi dute egun antzuolarrek, eta ez nere Olazabalgo amona antzuolarrek oraindik orain kontatzen didan bezalaxe: Tu, moru, errekonosos monarkia erreñante? — Xi, errekonosko. — Erretirate, puex, a los arkupes!

Iparragirre urretxuarrak badu zenbait bertso "Mairuen bandera" izenpean buruturik. Bi eratan ezagutzen ditugu guk Iparragirreraren bertsook. Aipa ditzagun hemen gure ustetan erarik zaharrenak direnak, gaurko idazkeraz jarriak. Baldin oker badaude, Jaime Kerexetak zuzen gaitzala.

Nabarran D. Garzia errege zutela moruak hartu zuten bai, Valde de Junquera. Afrikanuak berriz, legoia bezala zioten kristau bizirik utziko ez zutela.

Baiña anzuolatarrak dijuaz aurrera esanaz fediatatik danok hilgo gera. Jo jo eta ez eman pausorik atzera, geuria izan arte moruen bandera.

Hara nun dan futillak, illargi erdia, arrapatu dezagun nahiz galdu bizia. Hona hemen bandera, gora Euskalherria, ta anzuolatarrantzako honra ta gloria.

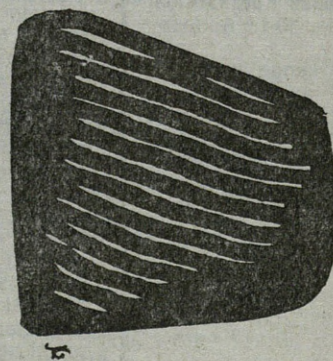
denetarik

Urte mordo bat da Iparragirrerri monumentu bat eskaini zitzaioela bere sorterrian (1890-eko. irailaren 28an.), Urretxuan alegia. Orain, berriz, eraberritzen ari dira haren irudia, eta lekuz aldatzeko asmoa bide dago.

● "Añamendik" argitara eman berri digu Federiko Zabalaren "Historia del Pueblo Vasco" sortaren hirugarren alea. Euskaraz noiz?

● Argitara eman berri da Gipuzkoako Aurrezki Kutxak eskaini ohi digun "Gipuzcoa-73" aldizkaritxoaren zortzigarren alea ere. Azken ale honetan agertzen zaigun euskarazko artikuluar "Zuhaitzak eta Kabiak" deritza, Mikel Ugaldek idatzia.

AMATIÑO

Europar ate joka

Hauxe da bada Espainia eta Europaren arteko historia. Hamaika urte pasa ditu Europar ate joka, ate osoa irekiko ez badiote ere leihatila irekiko dioten esperantzan. Batzutan bankete batera deitzen ez digutenean azken kafea hartzea ere pozik joan ohi gera. Espainiak banketerako deia jaso du baina bertara agertzeko jantzi ebokirik ez du nonbait. Bazkaira ezean, azken kafetxo hartzea, bederik, iritsi nahi du.

Badakigunez Europarekiko harremanak hiru mailatakoak izan ditezke: erabat integraturik jotatzen duten estatuak, Europa berri osatuz diharduten estatuak. Bederatzi estatu horiek osatzen dute gaurko Europa hori.

Bada beste mailarik, erabat integraturik, bat eginik, jotatzen ez duten arren, Europaruntz abiatuak bi direnak, elkartuak. Bigarren mailakoa izango litzake era honetako lotura. Gracia eta beste zenbait estatu horrelatsu dago gaurregun.

Espainia, berriz, hirugarren mailako lotura baten bila dabil. Poliki poliki nolabait elkartzeko bideak zabalduz denboraldi bat igaro beharko luke. Eta oraingo ez du horrelakorik ere gertu.

Oraingo badira eragozpen batzuk. Alde batetik ekonomiko oztipoak dituzue. Espainiak kanporatzeko ondasunak lurrak sortutakoak dira, nekazaritza giroan sortuak, lurreko fruitu, barazki, fruta eta abar. Industria aldetik ez gera iristen. Estatu mailan atzeratuago aurkitzen delako, zer eta non ibilia gelditzen zaiolako.

Eta ekonomia mailan ere ez dagoz batera. Espainiak eskaini dezakeen hortatik ongi hornitua aurkitzen da Europa. Europako baratza emankorra da, oparoa. Bai Holanda aldeko esne, haragi eta gainontzekoak, Italiako frutak, Frantziako barazkiak ia ia sobran daudela esan ditzake. Estatuak, nekazariak lur jo ez dezan, aduana mailan halako hesi bereziak ipini dituzte. Bestetan, nekazariak sortzen duen hori Estatuak erosten dio, prezio normalean.

Eta Estatuak, guzti hori gal ez dadin, erdi prezioan edo saltzera behartua dago.

Beraz, maila eta bide honetatik bide luzea gelditzen zaio Espainiari. Oraindik tekniko arazoan ere ez dira erabateko konponketara iritsi. Oraindik orain, Donostian frantses ministroak eginak dituen deklarazioetan Espainiak Europar behar duela aitortu du. Horretan gaude gu ere. Herriarentzat, ibili ibilian herria baita ekonomiaren zama ermaten duena, kaltegarri izango zaiola ez dago dudarik. Orain sartzen ez bagera beste norbaitzuren kolonia baino ez da izango Espainia estadia.

Ekonomi arazoa aipatu dugu hemen. Baina besterik ere bada. Eta bigarren eragozpide hau askoz zailagoa delakoan gaude. Politikarena, alegia.

Europa batuak bere pausoak eman ditzan halako batasuna erakutsi behar dute bertan parte hartzen duten estatuak. Instituzio eta erakunde mailan, aginteak banaturik egotea, demokrazia antzeko gobernu mota eta abar, beharrezkoak dira. Ezinbestekoak. Eta, dirudienez, politikoki zenbait aldaketa eskatzen zaio hemengo gobernuari Europar sar dadin.

Europa hor dago. Europak bere abiadura darama, Europaren ritmoa Espainiarena baino biziagoa da. Zenbat eta gehiago luzatu orduan eta atzerago egongo gera. Luzapenak, beraz, ez du ezertxoere konponduko.

Orain uda partean gauzak daude nean daude. Politikan dihardutenak iaiekin daude. Gure udazkenak, nolako berriak ekarriko ote dizkigu aurtengo udazkenak?

Pausoa hurren urterako eman beharra daukate. Behin eta berriro ate joka, elkarritza luzetan, hasiko zaizkigu. Luzarorako lana da, ezpairik gabe.

Banketerik ez zaigu iritsiko, azken orduko kafetxo zenbait ez zaio gaizki etorriko. Noizko utzi behar diren aldaketak, Europak gaur eskatzen dizkigun baldintzak?

A. U.

Grecia demakrazia bidean

Europa zahar honetan ez da diktadura askorik gelditzen. Aginte formari dagokionez behinik behin. Bestalde, itxuraz demokratikoa izanagatik zenbaitetan dirudunen indarrak eta interesak agintzen dutela edonork daki.

Grecia genuen diktadura kutsuzko gobernuetako bat. 1967. urtean militar talde batek herria indarpean hartu zuen eta monarkia deseginaz beste gobernu mota berri bat ezartzea erabaki zuten.

Geroztik gogor eta indarpean gobernatu izan dute Grecia. Eta Grecia honetan, hain zuzen, beste zenbaitzuk interesik bazuten eta badute. Militar estratejiaren aldetik garrantzi handikoa baita lurralde hau. Washingtonek eta Moskuk mundua repartitua, bere gain hartua daukatenez gero interesgarria zaie egungo egoerari iraun eraztea. Eta Grecia, dakizutenez, sozialisten estatuetatik hurbil aurkitzen da.

Gobernuari forma berri bat eman nahirik edo herriaren iritzia jaso nahi izan dute. Horretarako referendume bat egin dute oso kondizio berezitan, hain zuzen. Referendume horretan aukerabide edo kandidatura bakarra aurkezten zen. Aldez aurretik lege zorrotzak agintzen zuen propagandan eta abar neurritz, mugatu hestu barruan ibil zitezien. Gobernuaren aurkako propagandarik ez zuten onartzen. Informazio edo berri emaile tresnak gobernuaren eskutan egon dira momentu denetan. Diru indarrak ere ez dira oposizioenaz konparatzeko modukoak. Halako indarkeria, amenazu eta abar erabili dute referendume delakoari balezkoa eman nahi izan ez diotenen artean. Batez ere nekazariak bildurpean jokatu dute. Azkenik, datoak ere, botazioaren ondorena, botoen zenbaketa gezurkiro egina ote duten susumurra zabaldu da.

Azkenaldi honetan egin izan diren referendume denak ez dira demokraziaren arabera eginak izan. Ez horixe. Eta hauetakoa duzeu

Papadopoulos Lehendakaria zin egiten

Graciakoa, demokraziarik gabekoa.

Baina referendume honek badu beste zenbaitzuk izan ez duen alderdi ona. Amnistia bat izan dute bertako politiko presoek, espetxean zeudenek. Badakigu bakarren batzuk barruan gelditu beste erremediorik izan ez dutela. Baina bada zerbait. Referendume guztietan beste horrenbeste egin izan balute...

Greciako gobernuak referendume hori irabazi zuen. Uztailaren 29an bertan, referendume egun horretan bertan, nagusitasun nabarmena erakutsi zuten. Halamoduzko referendume izango zen hori ere.

Baina orain beste eginbiderik gelditzen zaie. Behin eta berriro gauzak bere onera ekartzeko, estruktura, erakundeak, demokratizatze gogoia erakutsi dute. Hemendik hilabete batzutura hauteskundeak ere izango omen dira.

Emandako hitza beteko duten ala

ez, gauzak lehenean jarraituko duen ala aldatuko den ezin esan dezakegu. Geroak geroaren berri emango digu.

Baina nik neronek badut halako itxaropena, demokrazia lortuko ez badute ere lehengo uztarri trinkoa bigunduko dute behinik behin. Eta berau izango da, seguraski, oposizioak berekin duen arriskurik handiena. Gauzak biguntzen badira, halamoduzko demokrazia itxurazko zerbait lortzen badute, ekonomiaren aldetik berpizten badira, jendea bizimodu gozo eta eroso batetara jartzen bada, oposizioak bururik jasoko ote du? Amerikanoek zenbaterainoko askatasuna emango ote diote?

Galderak, galderak... Baina itxaropena ere bai.

Guzti hori Grecian.

MIKEL UGALDE

bazkari onaren zainpargarria
eta txarraren estalgarria

LA CASA
DEL CAFE

Juan Jriundo

413801

ETXKO - ANDRE: IRAUN ARAZI ZURE
ARROPEI ONOKO JABOI ONEKIN:

JABON LAGARTO

Zure garbiketa makinaz egiten ba'ezu
ATOMIZADO LAGARTO — jabolak erabilili beti
Eskuz ba'zabiltz, LAGARTO — jabolak beer dezu erosi

JABON LAGARTO, garbiketarako jabol bakarria
Etxeko-andrearentzat neskamerik egokiarena.

JABON LAGARTO!

Donosti'ko
Erri-Etxe'ko Aurrerki Kutxa

EUSKAL IRRATI
SAIOAK

Banen baneko azikal
Ongarri ta abonoak
Belar Zuloak
Erosi edo berritzeko diru
aurreratzea
Baserri, lur-tresnak ta abar
Torrelavega'ko Perira Joan
etorriak

Baserriaren aldo

MITXELENA

ORDULARI ETA BITXITEGIA
Dei honi jarraituz bazatoz
zure erlojua KANARIAS bertan
baño merkeago erosiko duzu

Matxin Arzu, 1

ONDARRABI

aristegui hermanos

ZORUAK ETA ESTALKIAK,
PERSIANAK, ATEAK, ETA ABAR.
GARBITOKI ETA ITURKINTZA GAIK.

ERAKUSTOKIA:
FUENTERRADIA, 19 - URRUT. 11450
DONOSTIA

Otazu historigile ala... ?

Nabarmen, tamalgarri eta bihotz-bero diren xede kondairazaleetatik at idatzitako kondaira-liburuak, nahitaezkoa denez, kondairatik at ere dauden xedeen zerbitzutan erabili ohi dira.

Otazuk euskal berdintasunari buruz prestatu duen izkribuak, horixe bera baiesten du. Kondairatik at dauden helburuen zerbitzutan baliatu dute batera «Pensamiento Navarro» delakoak (1973-VII), «Diario Vasco»-ak (1973-VII-28) eta LUR argitaratzaileak. Elkarre Saindu zaharra ez baita suntsitu, ez urrik eman ere!

«Diario Vasco»-aren kritikak osatu egin ditu euskal desberdintasunen tesiak; eta garai hartan nabarmen zegoen gizarte-klasetasuna goraituz, Foruen galtzaira zuzenetsi du.

Lehendabiziko zuzenespen honi beste bat erantsi zaio: mito liberala, alegia, Euskal Herriaren indurikuntza Foru-galtzairaren ondorio zoriotsutzat jotzea.

Gezurrezko mito galanta hau, aurrago ikusiko dugunez.

Gaur ez dio inork mito horri eusten. Zerk eman ote dizkio, beraz, mitokazio behargabe hori entzute eta ospe harrigarri hau? *Mitoaren arbuioa eta desegintza bera bost axola ote diren beldur gara.* Seta zahar batetan erori zaigu Alfonso Otazu, eta Antselmo Sainduaren ontologi-argudio hura baliatu. Horrelakoxe zerbait egin ohi zuten herriska txikiak apaziz; eta Jaingoaren izatea frogatzeko, jainko-gabe zozo bat asmatu ohi zuten. Hau dela-ta, ilunpeen kontrako burruka alfer bihurtu da egilearen tesia, eta hitzez eta arrazoinamenduz oratutako lan osoa, berez suntsitzen da hutsean; gaur, bere osoan hariturik, berdintasunaren aldeko bermaketarik ez baitago. Aspaldian hil zen-eta berdintasunaren ipuin-tesia hura. Tristura ulergarri baten oihartzuna izan zen, beste tesi eta ideia arrakastagorekin batera agertu zen mitoen erreinura —bizirik dau-de hain zuzen horietako batzuk, eta gezurrespen askoz ere zailagoa dute— eta, nolabait ere, gizarte-politikaren mailan kalterik batere gabea izan zen.

Euskal iragana aztertzen delarik, xuxenkiago edo ahulkiago lortzeko, orain dela urte mordoska bat aipatu ohi dira gizarte-klaseak. Oso egokiro egin dute kondairalarri batzuek, Caro Barojak, Federico Zabalak eta Ildelfonso Gurrutxagak esate baterako. Hori, hain zuzen, eztenkada gaisto eragabe bat eman dio Otazuk bere izkribuaren hitzurrean (galdu egin zenuten gizajook!).

Oro har, Otazuren liburua ez du frogatzen, ez du tesirik. 1973 honetan Euskal Herrian gizarte-desberdintasunik bazegoela esatea, su-tautsa berriro ere asmatzea beste-rik ez da. Tesirik ez dago, beraz; baina, oraindik ere okerrago baita, azterpiderik ere ez. Garai eta jatorri desberdinetako iturriak nahasian agertzen dira, irizpide gotor osaturik ezertan ageri ez delarik. Badirudi egileak iturri-mordo gaitza izan duela bere aurrean, eta ezinbestean edo ilaran bota behar izan dituela denak izkribuan barrena.

Beste zerbait erantsi daiteke: aipamenak ez direla askotan egokiak, eta arinki erabilita ematen direla. Ipar Euskal Herriko arazoetan Roldan Moreau eta Haristoi gidari hartzea, arinkeria guztietatik harago dago, eta txotxolokeriaren ondorio-tzat jo daiteke. Gauza bera esan dezakegu Yanguas y Mirandaren erabiltzea osoaz: laguntzaile gerta lekizkiokoen datuak baztertu ditu horrela egileak berak.

Handiro «División social de la Baja Navarra según el censo del año 1603» deritzan koadroan, esate baterako (175. orr.) hain zuzen ere egiazko jaurerriak zeuden eskualdeak dira eskas:

Landibarre: Lukuzeko baroniak gorte nagusia zuen.

Grammont-en Jaurerria: foru eta zuzenbide bereziak zituen.

Badao, era berean, dato iturrien azterketan arinkeria franko: 162. orrialdean, esate baterako, hau irakurtzen da: «A partir de este año (1512) la Baja Navarra forma parte de los Estados de la casa de Labrit, hasta la época de Enrique IV de Navarra, el primer rey francés de la casa de Borbón». Hots, bi gauza ahanzi ditu hor egileak: 1)

Hendrike Borbon hori ez dela Nafarroako laugarrena, hirugarrena baizik; eta, 2) Hendrikeren ondasunak ez zirela frantses koroara erreinu-aldi hartan bildu —hain zuzen, hiru aldiz ukatu baitzuen asmo hori 1590, 1605 eta 1607 urteetan— baina Nafarroako XIII eta Frantziako II izan zen Luis Iaren semearen garaian.

Birlandaketa edo kopia hutsezko hutsei, ulkeraren hutsak erantsi zaizkio. Merkatarri-familia baten gorantza, esate baterako (134-141) baztandar «berdintasun» giroari ezar-tzen zaio; hots, gauza ageria da bestalderakoa: familia horren arraketa jatorrizko gizarotik urruntzeak lortu ziola, baita Espainiako Erreinuari zeharo atxikitzeak; baita, azken funtsean, Nafarroa bera Gaztelari biltzeak. Oinarri garrantzitsu hau, halere, ez du aipatu ere egin Otazu Llanak.

Orain dela uste asko azaldu zuen Ildelfonso Gurrutxagak Gipuzkoako politika-agintea oligarkiaren eskutara (jauntxonetara, beraz) nola igaro zen. Nork ahantz dezake, koitau bat ez bada bederen, gertakari hori absolutista, lardetikoi eta aiton-seme kutsuko Erresuma batan obratzen ari zela? Austriakoen eta Borbongoen Espainia hura ez baitzen inondik inora garai hartako Holanda edo Ingalaterra. Baina, noski, tautik ere ez honetaz...

Era berean, euskaldunen «odol garbitasunaz» ari delarik ere, anitz aldiz aipatutako lelo zaharra hau, lege-jukutria edo abilezia bat baizik ez zela izan ez da aipatzen. Euskaldunek egokitu egin zuten gaztelar gizarteaz zatiturik zeukan lege-dia: Gaztela hartan «casta» delakoak baitzeuden: moriskoak, juduak eta aspaldidaniko kristauak; eta hantxe zen, hain zuzen, gizarte-politika mailako berezpiea «odolaren garbitasuna». Euskaldunek, hortaz, egokitu egin zuten ideia hori, baina ez batere beren kabuz asmatu; eta Ipar Euskal Herrian horrengatik inork ez zuen sekula «odol garbi» konturik aipatu (beharbada lehenda-biziko ideia arrazakia Europa guztian). Zeren-eta Iparraldeko bere politika-inguramendua, frantses erresumakoa alegia, desberdina baitzen.

«El Igualitarismo vasco: Mito y Realidad», beraz, *ikerpide hondoraketaren ondorioa da: antzinako euskal gizartearen berezitasunarekin topo eginik, funtsezko eragozkari honen aurrean errekaratu egin da zeharo liburuaren egilea. Berezitasun horren arazoa ezin daiteke bide batez baizik argi. Denboran barrena aldatuz eta bilakatzuz doaz produzio-moldeak; eta euskal berezitasuna horietan sortzen diren sozioolgi eragileen arteko eragiketa gisa azaldu behar da. Denboraren eta espazioaren mailan batera, egoera eta garai zehatzetan mamitu da gure koordinatzen sistema berezia, azpi —eta gain— egituren eragileek batera horretaratutik.*

Zientziaren arabera jokatu nahi duen kondairalarriak ez dauka beste biderik; baina Otazuk batere ez daki honetaz. Hori dela bide, haren lanak halako *deslutura eta baldar kutsua* du: gotortasunik gabeko dato-pilaketa burugabe hutsa da. Eta berriaz darabilzkigu hitz hauek; ezen ez baita prestua ikergaitzat «berdintasuna» hautatua duen liburu batetan, mende hartan hain harriarria zen kaparetasun (esp. Hildalgua) jeneralaz azterketarik batere ez egitea. Kaparetasun edo noblezia orokor hori, ordea, berdintasun-eragile garrantzitsua izan zen.

Ez da jokabide prestua, era berean, bidenabar baizik aipatzen ez den 1624eko hauziaz Euskal Herriko aiton-semeen indar-mozketaz dato batzuetaz ahaztuta: hots, hauzi hartan lau urte deserrialdi, multa bat, eta ondasunen erraketaz zigortu ziren Frantzisko Berastegiko eta Migel Erasoko aiton semeak. Ingu-ruetan beste inon gertatzen ote zitzaion bada horrelakorik entzute handiko aiton semei? Hau da, aiton semeirik Andaluziatik deserri-turik gertatzea, kortioak errerik, eta Korreiidoreen baimenaz bai baina Foru-Agintearen baimenik gabe biltzartzeagatik zigorturik? Gertakari horrek, ordea, berdintasun modu bat erakusten du, *Cromwell-en garaian izan zitekeen berdintasun bakarra hain zuzen: aiton semeen kontra jokatu, eta burgesiaren (alegia, ga-raiko klase aurrerazalearen) aldeko*

borrokarena.

Eragabee baita osoki mendeko eta inguruko giroaz jaramonik ez egin-da, berdintzale jo daitezkeen datoak eta gertakariak alde batera uztea.

1516an aurrerapide zena, 1789an atzerapide gerta zitekeen. Gizarte-klase bat, bere hastapenetan balore aurrerazaleen ekarle izanagatik ere, bestaldera daiteke handik hiru mendetara, eta bere abantailetan kokatu eta jokabideetan atzerakoi bilaka. Alfonso Otazu ikerpide horretaz ahantzirik, ordea, gaur inork ukatzen ez duen desberdintasuna aurkeztutzen digu, soilik eta bakarrik hutsunean. Gauza ageria da, beraz, gauzak horrela gertaturik, *Otazu dela hain zuzen berdintasun-mito horren azkeneko sinestun eta kal-tearra.*

Gauza nabarmena baita kondairan ez dela inoiz gizarte «berdintzaile»-rik obratu, gaur egun ez dagoen bezalaxe; eta, azkeneko saiaketa «berdintzaile» berriei buruz dakigunez, badirudi luzerako dukegula zai egon behar honetan. Abstrazioen mailan berdintasunaz jardutea, horretara, aingeruen sexoz jardutea baizik ez da.

Klase kontradizioen multzoan aztertuta, euskal kondaira prozesu bat da, bilakabide bat; eta honen urratsen ondorioak guganaino heldu dira. Hauxe erakutsi du «Diario Vasco»-ren izkribuak (1973-VII-28). Gal-dutako forutasunaren bizi-iraupena agertu du kritika berri honek. Eta bertan agertu denez, gauza bat da gailen: «Diario Vasco»-ren ustez, gizarte desberdintasuna frogatzeak, foruen galera onestea dakar.

Hauxe ote da funtsean Alfonso Otazuren asmo izkutua?

«Diario Vasco»-ren artikulu-egilea ez da halere horretan gelditu. Foruekiko euskaldunek erakutsi duten jaiera edo atxikimendu hertsia eta «tematu»-az arrenkuratu ondoren (eta, jakina, atxikimendu bitxi horretaz ezer arduratu gabe) leloke-ria «liberal» famatua iaurti digu kanpora: alegia, indurikuntza eta foru-suntsiera elkarri datxizkiola, elkargandik ezin bereziak direla. Tesi hauxe baliatu zuen Gorosabelek; berbera ere Mandasko Dukeak, osatuz eta borobilduz —eta jaun hau ez zen, izan, aurrerazalea oso—; eta tesi berbera, azkenekorik, «liberal» eskola delako horren kondairalarri gatzuek. Fungabeki esana dago dena, inolako frogantzarik gabe. Indurikuntzaren arazo korapilatsua aduna edo erreterit-aldaketa soil baten ondorio bilakatzen da; baina gertaera horrek ez zuen indurikuntzari ekarri Nafarroan, ez Lapurdin, eta ez Bitigudion ere.

Arrazoinik batere ez dago forutasun guztizkoaren barruan indurikuntza baztertu beharra izateko. Bizkaiko burdina hantxe zegoen Foru garaian ere, ingles eta frantses industri-iraultzarekiko kilikagarri; Bessemer konbertigailua berdin aurki zitekeen Foruen sistiman; eta Euskal Herrian bazeuden bai teknika-arrastoa, bai burges klasearen hazia, baita indurikuntzari abiadura emateko lain azpi-egitura. Bada-kigu aspaldidanik: bere diru-probetxurako egokitzen zituen oligarkiak gure foru-legeak —luberrigintzan bereziki— eta gertakaria aurrerago iarraituko zela adierazten du denak, baita beste ekonomi-alorretara hedatuko zela ere. Foruen galtzairarekin bertako burges iraultza eten zen, eta geroztik Euskal Herriaren kalterako egoera nauusi erazi zen.

Ez da zileoi, beraz, zenbatasun hutsaren mailan kapital-bilketaren ideia mekanikoki erabiltzea. Hain zuzen ere, *kakoa hauxe da: in nork eta nola eginik burutu den kapitalaren bilketa.*

Industri-iraultza batez ere klase arazoa baita, eta hortaz produzio-harremanen ikerleku aproposena. Foruen kentzeak ez zuen indurikuntza ekarri, baizik-eta lapurreta, txirotasuna eta zanpaera.

Boluetan 1849an lehenengo labe garaia zabaldu zenez geroztik, *burdin ateraketa huts* ez ziren, lehen-dabiziko industri-sailak (La Iberia, Vasconia) 1890-1892an agertu arte, bizkaitar lurrazpia bene-benetan izan zen lapurtua eta ebatsia; eta Lefebvre bezalako idazle astun batek ez du hitzarekiko herabe, eta «kolonial» deritza uxtialdi hari.

1860z geroztik 1890ra arte ateratako burdinketa 100.000 tonelada

urritatik 5.000.000 toneladataro pasa zen; eta salmenta horren etekinak «liberal» oligarka ahurtara bat baino ez zuen lagundu: Mandasko Dukearen adiskideen taldea.

Bizkaitar burdinaren % 10 baizik ez zen bertan erabili. Gainerakoa Espainiatik kanpora erabili zen bere larri hartan, Ingalaterran bereziki (% 62). Foruen galtzairak lapurreta ekarri zuen ondotik, ez indurikuntza; zoritxarrez indurikuntza egiazkoa berandutu egin baitzuen,

herri-ontasunen ohointza nabarmena ekarri (batez ere lur-barnea eta meatzak esku pribatuetaresa pasa zirelarik). Foruen galtzairak, azkenik, zentsoaren arabera bozketak, militar-erakundearen askatasunak, militar okupazioa, euskaldun haurrentzako eskola-eraztuna, Ameriketarako multzoko joaira ekarri zituen...

Noizko, beraz, 1839az geroztikako «berdintasun»-aren ikerketa?

JELMIREZ

zozketaren ondorena baserritar-entzatzat zozketa

Donosti'n, 1973g° dagonilla'ren 30'an eta Francisco Roig jauna agiri-idaz learen aurrean egiña

zaraiak

1.º 109.700 zozketa txartela LAND ROVER

2.º 90.309 zozketa txartela BIURKOR-TRAKTOREA

Donosti-Aurrerki-Kutxa

EGIAREN BILA REKARTEKO MARTIN DELA TA...

Zenbat eta zenbat gauza oker eta bidegabekeria egiten ote ditugu geure erru osoz. Zenbat? Zoritxarrez, anitz.

Batzu geure alferkeriagatik; beste zenbait geure ezjakintasunagatik. Beste anitz berriz, geure buruarekiko dugun konfidantza gehiegikoa-gatik.

Haatik, beste esaera honekin beharko ditugu kontsolatu geure buruak: hots, dihardunari gertatu ohi zaizkiola holako gauzak. Esate baterako, platera ontzi-garibiketan diharduen hari haustea ez da hain gauza harrigarria. Bai ordea, soroan lanean jo ta ke dihardunari.

Dena den, hel dizaiodan lehen-baitlehen hariari.

Oraikoa garbitu gura dudan gaur, bidegabekeriak har genezakeela deritzat irakurle. Zeren eta eginko lan bat edonorri ukatzea, lapurreta egitea da. Eta lapurreta, beti da bidegabekeria.

Jose Lasa ezaguna dugu. Iragan zen ZERUKO ARGIA honetan maiz idatzi ohi zuen. Orain berriz, Agur eta Goiz Argi aldizkarietako lankide dugu. Badu «Euskalerra eta ikastola» izeneko liburuxka bat; gaztelaniaz eta euskaraz idatzia berau. Gaztelania hutsez idatzitako artikulua multzo bat ere bai. Hauetako bat, urte honetako urtariraren 10-eko «La Voz de España» egunkarian argitaratua da. Hots, «Martín de Recarte y Bengoechea, un escritor del siglo XVI».

Idazle hori —Bengoetxea eta Rekarte Martin, alegia— zela ta, ez bide zituen Jose Lasak edozein logure eta buruhausteak pasatu. Aipaturiko artikulua irakurri beste lanik ez duzu irakurle, hori egia dela frogatzeko.

Madrilko «Archivo de la Real Academia de la Historia»-n, M. Rodríguez Ferrerren «Los Vascongados» deritzan liburuan aurkitu omen zuen Rekarte Martin idatzia. Hau omen dio aipaturiko liburua: «Fray Martín de Recarte fue natural de Ataun y vivió en Madrid desde 1598 a 1644, en su convento de Carmelitas, en el que escribió varias obras sagradas».

Jose Lasaren artikuluan aurrera jarraituaz, on Juan Arinez (G.B.) ere zertxobait irakur genezake. Ikus zer dioten: «...Pero en sus correrías por los siglos XVI y XVII se le escapó, o no sospechó siquiera de la pieza más pingüe y sabrosa...». Hori ordea irakurle, ez da egia; guzuz borobila baizik. Jose Lasak berak lerro batzu aurretik aipatzen duen on Juan Arinen «Monografía del Clero y Religiosos de Ataun» liburuan hamaseigarren mendearen atalean, lehenengo, «Fr. Martín de Recarte Bengoechea» ikus genezake. 147garren horrialdean hain zuzen ere. Eta ikus irakurle zer dioten on Juan Arin zenak:

«Nació en la universidad de Ataun. Las partidas de bautismos en los libros parroquiales de San Martín de Ataun comienzan desde el año 1541; pero hay un bache y faltan las correspondientes a los años 1562-1594, época en que tuvo lugar el nacimiento de Fr. Martín de Recarte. A mediados del siglo XVI Martín Antonio de Recarte vivía en la casa que conserva aún el nombre de Martín Antonea o Matxintonea. Según Serapio Múgica, Fr. Martín de Recarte fue carmelita en el convento de Madrid desde 1598 a 1644 en que murió. Son suyas las obras: Solem verae

legis Dei; Officium cum octava Sancti Isidori Agricolae; Del aborrecimiento del pecado, impreso en Madrid el año 1617; Consuelo de los trabajos; Instrucción para confesarse, impreso en Madrid el año 1618; Aliosque tractatus de variis rebus sive teologicis sive politico-cristianis».

Hori ikusita, hau da sortzen zaidan kezka eta buruhaustea: hots, zergatik erortzen ote garen —kasu honetan Jose Lasa— ausardikeria hauetan. Benetan da tamala gertaera hori. Bai alazankoa!

Eta Jose Lasaren artikuluan aurrerago jarraituaz, hara zer irakurtzen dugun: «ello quiere decir que toda obra humana —la de don Juan Arin en este caso— es susceptible de perfección y mejora». Ene ustez, on Juan Arinen aipaturiko liburua ez baino Jose Lasaren artikulua da zuzendu daitekeena. Eta zuzendu beharrekoa!

Artikuluan barna jarraiki, hara zer dioten azkenaldian: «hoy la liebre ha sido, sin ir por ella levantada...». Irakurle! ez ahal deritzazu Jose Lasaren urtariraren 10-eko La Voz de España artikulua baino lehenago, erbia jasorik zegoela? Jose Lasak berak aipatzen dizkigun Rodríguez Ferrer-en «Los Vascongados» eta on Juan Arinen «Clero y Religiosos de Ataun» ikus besterik ez dugu. On Juanen aipaturiko liburua, 1964-ean eman zen argitara. Beraz Jose Lasaren artikulua baino bederatzi urte lehenago. Matematikak egia badira bederen.

Tamala da, benetan tamala, Jose Lasak bere artikuluan aipatzen dituen ibilaldiak egin beharra, Martín Rekarte jakin duena jakin ahal ukaiteko. Zeren eta seguraski etxean izanen duen «Monografía del Clero y Religiosos de Ataun» liburu ira-kurri beste lanik ez bait zuen jakin duena eta gehiago jakiteko. Hara komeria, ja!

Esan dezadan bestalde, Jose Lasari gertatu zaiona eskarmentutaz hartzen dudala nereikio ere. Horrela, ni neu mutiko kozkor bat izanik, argi jokatu behar dela daku-sat; eta ez, bakoitzak bere burua hodeietara igotzearen, geuk gura dugun bezala. Eta gutiago, edonorri eginiko lana ukatuaz.

Aholku bat ere nahi nuke eman. Kontseju hau ordea, lehen esan bezala, eman ez ezik jaso ere egiten dut. Hots, gauza bat segurta aurrez gauza hori zelan den zihur behar dugula jakin. Eta horretarako, anitz alditan, geure memoria soilaz bakarrik ezin gintezke joka; zeren eta bestela —kasu honetan bezala, agian— laster jautsiko gara zepoan.

Eta irakurlea asper ez dakidan amaitu egin beharko dut lantxo urri hau. Baina ez nuke zera esan gabe bukatu nahi: hots, nik neuk ez dudala Jose Lasaren borondate ona inondik ere ukatzen, zeren eta zoritxarrez ez bait dut ezagutzen akats hau egin duen intentzioa, beraz ezin neza Jose Lasa bera judika. Bai ordea, bere artikulua zertxobait zuzendu. Eta hau esatea ausardikeria bat izanen ez delakoan, esan dezadan esan beldur gabe, Jose Lasak kasu honetan egin diguna egitea, 1973garren urtean Amerikak badiela ohartzea bezalatsu dela. Zuri zer deritzazu irakurle?

Ta besterik gabe, agur! Ta gaizki esanak, arren, barka.

TRIKUARRIETA

BERRIRO LEHENGO BIDEETARA

Bukatu zaizkigu herri askotako bestak. Joan zaigu Abuztu eguzkitsu dotorea eta beronekin batera baita gure urteroko oporkaro heldukaitz iheskorra ere.

Berriro lehengo bideetara itzuli gara. Duela bizpahiru aste utziriko lantokira, lan-arropa ezagunak berriro jantzi ditugu, berriro produzinoaren gupilari atxiki gatzazkio. Ostera lehengo hildoa sartu gara. Objektiboki ezertxo ez da aldatu; guztia lehenean dirau. Baina langile anitzontzat, lehengo bideetara itzultzea mikatz zaigu. Beste urte bete osoan makina zaratsuen orroa monotonoa jasan behar! Ordu extrak...! Errelebo astunak...!

Nori ez dizkio barne-muinak iharrausitzen?

Urtez urte gero eta jende gehiago ateratzen da bere herri-rik kanpora bakantzetara. Bata Frantziara, bestea Italia ertzerara, Urli Inglatierrara, Sandia Errioxara... etab. Ez dago dudarik, urtez urte oporren soziologia aldatzen ari. Neokapitalismoaren zantzu ukazeina, eta beronen eragin paternalista nabari dela? Bai noski, eta hala dela ohar gaitzen ez dago luzaz ibili beharrik; batipat azken urteotan finantza elkarte boteretsuek, hots oligarkiaren errepresentatzaileek, oldartu dituzten saioaldiak gogoratzin baditugu bederen. Halabaina, halabeharrebko gertakaria honek ez du esanahi, langileari urtean zehar ongi irabazirik dituen opor-rrak goza ditzan eskubiderik ez duela opor luzeagoak (gutxienez-ara lau aste), Hobekiago ordaindu-rik eta laguntza gehiagotzat pasatzea baizik. Bestela esan, gure herrigintzari, nortasunari, gure kultur-jaki-tuari eta gure euskalzaletasunari onurakor izango zaizkion oporraldiak tajutzen saiatu behar dugu.

Zeren gogait bait digu langilearen egoera lehenaz gain alienatu, Herria deseuskaldundu, kultura kamustu eta gure nortasuna lozorro-tuaz mundu metafisiko batetako filura ustelez igurtzi nahi gaituzten porrei.

Oporrak neokapitalismoaren sare korapilotsuak hesiturik daude, gizarte-ko arlo importantegia bait da «apoharmatu» ahaltsua sailhes utz dadin. Haatik saiatzen da idealki eta materialki oporketak gidatzen, standardiza eta estrukturatzen. Non nahitik entzuten dugu: «oporraldi-etan gomendatzen dizugu PAPI-

LLON eta CHACAL-en irakurtzea, Peñiscolaco marrakuloak, Benicasingo ondartzak, Dogerko kabareta...» etab. Oporrak ere egikizun sozial bat betetzen du, ez nolana-hikoa ere! Oporretak egun batzutarako bada ere gaintitu nahi dute gizon konkretorearen egoera soziala, produzino elkarbideak, klase borroak, herri menperatuak. Burjes kapitalistak ihes egin nahi du bere eguneroko lanbide arruntetatik, ez du gogora nahi berak zanpatzen dituen gizonen problemarik, buru-austerik ez; Yate batetan eseri eta itsaso mugagabearen ederra dastatu. Langileari mundu zoriontsu bat eskaintzen zaio, orain lanik egin beharrik ez du, inongo men-petasunik ez, kate guztiak hautsi ditu, orain berau ere burjes bat haina bada; edo hobekiago, ez dago klaserik guztiok berdinak gara, ondartzan denok EGUZKI bakar-aren berotan denok, eguzkiaren se-mine, denok itsasoko kresaletan arrain, denok ez ezagun, denok bakar, denok biluz... «Iberiaren» eta «Seat-aren» (esanahiaren metafora zentzuz) erosotasun eta premia sailheskaitzak ezinbestez on-har behar, berauek omen ditugu «lumpem-proletargoa» ezabatu dugun garaiko ikurrin.

Funtsean horixe eskaini digu neokapitalismoak: hemeretzigarren mendeko proletargo gorosti makilaz zigortua; 1973garren «Relaciones Humanas-er» gainziritu eta tramakula baten jabegoa. Eta aski! Eskaintzaok sistimak bere erro-tan igotako irin dira, bere barruti hesituan sortu eta inolare kalteko ez dituen etekinak.

Bainan lehenen darrai sistima-ren funtsak. Produzino elkarbi-deak, plusbaliak, kapital iraunkor eta aldakorak, jestioko erabakiak etab. Bedi egunotako lekuko hur-bil Telefonocak burutu duen ekin-tza: bere empresako langileak, ierarkia militarizatuaren arauz sail-katu ditu. «Vigilantak» sargento, beste batzuk cabo 1.º, seizazpi urte daramatzana cabo eta osterantze-koak soldadu.

Telefonica, Europari begira da-goen empresa «aurrelari eredu-garria», dibidendo banatzaile pare-gabea, aurpegi demokratikoz guz-tiei irria darion lantokia. Aspaldi-danik hartu zuen euskararen aur-kako neurri bortitza: bertan dihar-duen operadorak (langileak) ez dau-

kake euskaraz txintik egiteko bai-menik, guztia erdara extremoan egin behar; erdarak extremorik ba-du.

«Agian, Telefonicaren militariza-zioak inork baino gardenago es-kaini digu gaurko «empresa mode-loen» helburua: atariko haizetara Europa zaleen ikurrin gizatiarra za-baldu beharra; bainan barne-egitu-raz, produzino elkarbidetan pro-letargoaren kontrola inoiz bezain tinkoa, egungo giro bitxi honetan hartarako dituen laguntza erosoaz baliaturik, eta produktibitatea biz-kor ddain. fitxak, primak, inzen-tiboak eta Taylorismoaren adar ex-plotatzaile guztiak, modernoki ta-jutu beharra.

Lantxo hau egiten ari naizela ongi jabetzen naiz, gure Herriaren une historiko honetaz. Empresak behar ditugu, herrian lan-postuak ugaltu, hirugarren belaunaldi-ko industria sar dadin ahalegindu. Halabaina, gure Herriaren deseuskal-duntzea xede duen empresarik, are gutxiago haren desarrollorik ez dut onartzen. Orixe handiaren adibidea daturkit gogora: liburuari izena ematekotan zegoela —Jainko-billa— norbaitek belarrira esan omen zion, Jinko-billa baino ez ote zuen ho-beki Jainkoaren-billa. Eta azkenen-go honekin gelditu zen Orixe, mu-gagabetik mugatura helduaz, jain-ko extrainu ez ezagun baten bila ez baino benetako Jainko ezagu-naren atzetik abiatuz, ilunpetik ar-gira joanez. Herriaren hazkundea on-hartu behar dugu. Zuzenez bes-te ariko ginake bestela, etorkizuna-ri uko eginaz. Bainan gure He-rrriaren onari erroak itsasteke di-tuen hazkunderik ez. Gero eder ba-ten liluraz langilegoaren eguneko eskari larriak ukatzen dizkion haz-kunderik ere. Hazkundearen helbu-ri soil ez ditzakegu langileiaren burruka tresnak antzutu; are gu-txiago, uste dut, garaiotan, infla-zio eta bizitzaren garestitze eten-gabe honetan.

Oporrak bukatu eta berriro le-hengo bideetara itzulzean, proble-maok guztiak lehengo egoeran ar-kitzen ditugu. Zeren ostera hasi bait gara. Orduaren... pean. Sire-naren... pean. Trafikoaren... pean. Produktzioaren... pean. Alienazio-aren... pean.

ANATSAN

YOGUR

GURELESA
GOGOZKOENA

FAGOR

edaria
epela dagola?
FAGOR'ek
oztuko
du bereala

Irakasleak prestatzeko ikastaroa
deustuko unibertsitatean

Aurreko urteetan bezala, Irailaren 24.etik Urriaren 3.arte Deus-tuko Unibertsitatean, euskarazko irakasleentzat Euskaltzaindiak era-eta aztertuko den gaia, analisisa izango da batikpat.

Irakasleak Patxi ALTUNA eta Alfontso IRIGOYEN izango dira, tutako esamintetan pentsatuz, ikastaro bat izango da.

Matrikula: 400 pezeta.

Izena emateko: Euskal Kultur Mintegian Irailaren 20.tik aurre-ra, arratsaldeko 5etatik 8etara.

mundaka

ZAARRARI OMENA

Atso-aguretxoen aldeko omen jaitxo bat ikusi genduan leengo igande, abuztuaren 26an Mundakako itsas erri politean. Zoragarritzko eguna bera. Dirutza asko daukan erri gitxi egertuko die mundakarren itzal edo errespetu euron zaarrei. An ikusi zana, goiz artan, gatx da beste toki baten obeagorik egin eta txastatuta.

17 atso-aguretxo ziran eliz ondoan enparantza ederrean batu ziranak. Beste berrogeitamar etxean geratu ziran ezin etorritak. Erri osoak euki ebieran ingurututa zaar oneik egon ziran toki atsegina.

GAZTE-ZAR talde ospatsua, biar bada, izango zan jai onen eratzailea. Eta zelako jai jatorra antolatu be? Euren biar dabe mundakarrak olako gauza ikusgarriak egiten.

Emakume eta gizonezko gitxi izan ziran jai onen zuzendari eta antolatzaile. Baiña eurok, benetako irakle. Neure xalo beroak eskini barik euri ezin itxi. Ori ez beintzat.

Jai egitaraua ez da beste munduko gauza izan. Baiña ekitaldi bakotxa kantuz eta dantzaz jantzia. Zazkarak batera, maai burua, endore eta beste egon ornduta. Eta Embeita Balentin zan aurkezlaria. Bai ondo be bete bere egitekoa. Orretan maixu ona dozu bera.

Asiera emon eutsien jaiari, GAZTE-ZAR taldeko ezpatadantzari txiki eta andiek, agurra egiñik euron ikurriñari. Beste dantza batzuk amaitu ondoren Gorulari txikiaren dantza-ketak. (Xardiña be neikoa saldu ebien neskatxa oneik bertan).

Txistulariak be ke ta su ibilli ziran. Eta zelan jo be. Albokari eta Auspo soñufulek ere bardin jokatu ebien. Poz eta alai egon ziran enparantza aretako ikusle eta entzule guztiak.

Nafarroa eta Bizkaiko dantza zarrak agertu ziran ifioz baiño obeago. Ondarrutar Garramiola-Bettia gazte begikoak zabaletako dantza gerbiakaz etziran atsetik gelditu. Bai txalorik asko irabazi be. Eta onegaz batera usaiñ gozoko lore txorta eder bat. Merezki be bai ebien neska mutil oneik.

Gure Enbeita jatorra, esan isillik egon. Bera dok orretarako mutilla ba. Bertorik asko esan eban. Zeru garbiari begira, bertso artean, auxe esan eban: «Euskerearen Udabarría ikusten ebal Mundakako erri barruan, Berbizkunde egun alaisu baten antzera». Eta egia dala esan geginke; beintzat an, or edo emen, Euskera entzuten zan neikoa Mundakarren artean.

JULEN URKIDI

getxo

Beste debeku bi.

Algortan, Abuztuaren 28, 29, 30 eta 31 egunetan ospatuko zan Itxas-Gane elkarteak antolatutako I Euskal Liburu eta Diskaren Azoka debekatu du da Instituto Nacional del Libro Español dalakoak. Bestalde, Gorka Knörr gasteiztar kantariaren sioia, Portu Zaharreko festetan barna, debekatu dute Bizkaiko Agintariak. Ikusten dogunetz, eten gabe ari dira galerazten euskal egintzak Algortan. Gogora daiguzan azken urteotako debekuak: Ez Dok Amairu taldea, Pantxoa eta Peio bikotea, Errenteriako Abestalde, II Euskal Kultur Asteko kantaldia eta oraingo bi honeek. Hala ta guztiz, ez dogu Algortarrok kezkatu beharrik, zeren denbora emoteko, Amesti aldeko kafetegia, club, dantzatoki eta abarrak ditugu.

Beste euskal meza bat Algortan. Orain dala gutxi San Ignacioko elizan euskarazko meza bat ipini dabe. Danetara lau dira Algortako euskal mezak. Barri hau larunbatean arratseko 8,30 etan egiten da. Ea ipintzen daben Aita trinitarioek beren eliza barrian!

Ikastolako abestalde irabazle. Getxoko udaletxeak eraturik, Munizipio honetako ikastetxeen arteko abestaldearen sariketa bat ospatu zan Ekainean. Sariketa parte bitan banaturik zan; Escuelas Nacionales diralakoentzako eta beste eskola edo ikastetxeentzat. Lehenengoan Juan B.ª de Zabalaen eskolako

abestalde atera da irabazle, bestean Aigortako ikastolako.

Ikastoiako abestalde irabazle Gabon jaietan eratu zan Olentzaro kantatzeko asmoaz. Harrez gero saia-ketari jarraitu jakon eta orain Getxoko irabazlea dogu. Zorionak ume-txuei eta Luke Altuna zuzendariari.

JUANJO

zestua

UDA HILTZEN

Aurtengo uda ere badoa, neguan gara, hemengoak egin du eta horrelako beste hanitz esaera entzuten hasiak gara gure herri ttipi honetan. Izan ere Zestuako uda berezia izaten bait da. Kanpotarrak betetzen dizkigute bai tabernak bai etxeak bai kaleak eta baita geure buruak ere. Esan leike zestuak asko kanpotarrentzat bizi dela udan. Hoiak direla eta festa asko antolatu ohi da eta azken urteotan «ohitura zahar bati» jarraituaz berberak ere baditugu baina berezitasun batez hots, ikastolaren laguntzarako dirua ateratzeko. Baina ez dirudi kanpotarrak emandako laguntza ikastolak aurrera eginen duanik, ez bait da kanpotar asko ikusten berbera haietan. Beraz besteak aitzaki festa geuretzat antolatzen dugu ikastola geurea dan bezala. Abesti sonatu batek dion bezala «Gurea da eta gurea...» esan beharko dogu.

Ikusten dugunez udak badu zer esana gure herrian. Baina zenbaitek dienez herritasuna, Euskal herritasuna, galdu egiten omen da, hau da, Zestua deserri batetan bihurtzen omen da. Baina agian herritasun hori letargo batetan aurkitzen dela izanen da. Hala ere badirudi azken ureotan, herritasun hori gehiago nabarmendu dela. Zergatik ote? Aurrrera ote goaz?

Uda hasierako iskanbilak ere isildu zaizkigu. Letargo bat ote? Urak bere lekura sartu ote dira? Neguan bazterrak astinduko ote dituzte? Eta beste zenbat galdera egin dizaizkiokegun geure buruari inork ez daki. Gauzak horrela ikusirik, nolako negua ote datorrigu? Trumoz eta tximistaz bete ala zeharo barea? Euskalerriari begira, bai ikastola, bai langile etab. entzat negu jator bat izanen ote?

Jatorra behar badu borrokalaria izan behako du bainan ez elkar borrokazteko Euskal-Herriaren borroka aurrera eramateko baizik. Eta horretarako ezin ikusi eta trakeskeria guztiak alde batetara utziaz lan egin behar dogu: Ikastola herri osoak atera behar du aurrera, langilea Euskalerri osoan da zapaldua, euskal alfabetatze beharra guztiok dogu...

Beraz badugu negu eder eta luze bat herri langintzarako. Nolako langintza izanen den geroak esanen du.

AFARI BAT

Abuztuaren 25ean, larunbat arratsean «despedida de soltero» delako lagunarteko afaria izan genuen; denon artean ezaguna den Iñaki AZKUNE eskontzen bait zaigu. Zorionak Iñaki! Jarrai euskaldun jator bezala eta ondorengo jatorragoak ekarri!

Aitzaki honekin berrogeiamar bat bildu ginan, adin eta mota guzietakoak: gazte eta ez hain gazte, eskondu eta ezkongai, mutil zahar eta beste e.a. e.a.

Horrelakotan ohi den bezala lagunarte eta kideatasun giro jatorra nabari zen. Afaria aurrera zihoan bezala hots, jentea berdintzen zihoan bezala gero eta alaitasun gehiago ikusten zen. Afalondoan beste hanitzetan bezala bertsolariak azaldu zitzaizkigun moderadore antzera eta ondoren erabat bixitzeko berbera joan ginen.

Orain behar litzakeana zera izanen da, hango alaitasun eta kideatasunak ez ditezela jabetxean gelditu, «jalgi ditezela mundura» eta beste herri arazoetara. Izan ere euskaldunok afari eta jan festetako bakarrik biltzen gerala dirudi. Badugu nahiko lan hori lortzen baina beharrezko zaigu eta horretara iritxi behar gera.

ERTXIN-HARRI

eibar

EIBARKO KALEAK

Sarritan, karrika edo kale baten izena irakurtzen degunean, zergaitik daraman izen ori galdtzen dogu.

Ta ez da erreza izaten batzuetan erantzuna aurkitzea, urteak eta jendeak izen auek itxura aldatuta utzi dizkigutelako.

Eibarko kondairan barruratzean, lau kale leenekin aurkitzen gera: Barrenkale, Ulzaga (gaur Untzaga), Elgeta ta Txiriokale edo Somera. Izan ezagunak denontzat, naiz toki berdinean ez izan batzuek, gaur egunean ere kale auek dituguzelako.

Azturtu dezaiguzen izen auek: —ULZAGA, ul-zagai?, ur-zagai? Ul-zagai zugaitz gabeko tokia zalako edo ur-zagai, ur gogor ta aserretuak igarotzen ziralako? —BARRENKALE, elizatik beera Ego errekaruntz jeitzen zan kalea. Bere izenak adierazten du ongi bere egokera.

—TXIIOKALE, txiro-kale?, beartsuen kalea? Somera izena ere izan zuan kale onek Eibar zaarrean.

—ELGETA KALE, eliza aurretik Urkiruntz (Urkitik igotzen bait zan Elgetako errira) zoan bidea zalako.

Txiriokale ta Elgeta kale artean zegoan Konseju etxea edo Udala. Lau kale auek, eliza ta konseju etxea, iri-murruz edo murailagaitik inguratuta zeuden. Au zan Leenbizi-ko Eibar-en biotza.

Alfonso Xigarrenaren agindua izan zanez iri-murruz edo murilaz inguratzea (agiriak dioten bezala), errege onen agintaritzako garaia baino leenago bazeudela lau kale auek dakigu.

Geroagokoak dira Hospital kalea. Pipar kalea, ta Arrandi kalea, baina guzti auek eliza ta konseju etxearen inguruan, au da iri-murru barruan.

Erriaren aunditzearekin, iri-murru-tik kanpora irasi ziran Errebal-a (arrabala, orain M.ª Angela), Musatedi (mus-ategi, murru-ategi?), Arragoeta (arrago, erderaz crisol deritzana; arragoetzaile edo crisolisten auzoa), Ardanza ta Aldas (Aldatze). Errebala ta Arragoeta erdian zegoan Ibarburutzea. Ibargain ta Ibarbea etxeen tartean zegoala ere esan genezake. Garai ontako agiriak, 1.600 urterako ba zeudela guzti auek jakin arazten digute.

Su ta uraldi ugariak izan arren, Abuztuaren 29an frantzesak Eibar erre zuten bezala, erriko kaleak toki berdinean jaso ziran.

Bizkaia ta Gipuzkoa batzen zituan bidea, Isasiko torretik, Ulzaga, Barrenkale, Errebal, Ibarburutze ta Arragoetatik igarotzen zan. Denborarekin aldatu egin zan joera au ta bide berri bat sortu, Bidebarrieta.

Ta urteekin, naiz gorago esan dugun bezala aldakizunak izan, Eibar antzinako ontatik gauza asko ikutu gabe eldu zaizkiguz ta denok jabetu bear gera ala irauñ dezaten.

Ikas lan txiki onek burura ekarri dit nola beste erri batzuetan kaltetako izenak euskeraz idatzita dauden eta oso interesgarria litzakeala gure errian ere ala izatea iruditu zait.

Gizaldiak zear, guri utziak izan zaiguzen bezala ondasun auek, zeaztasun au, kaleen izenak euskeraz idatzita uztea, izango litzake gure ondorengoeri geitu genezakean ondare alea.

Ziur naiz poz aundia artuko dutela eibartar askok euskeraz idatzita ikusi ezkeru gure kaleetako izenak ta nola uste dedan au udalari dagokion etabaida bat dala, alkate iaunari ta udalari zuzendatzen naiz neurriak ar dezatela eskatuaz.

Nere zorionik beroenak opa dizkiet ala egiten ba dute.

KRUZETA'TAR ODIBE

azpeitta

ESKERRAK EMANAZ

Zeruko argiaren 543 zenbakian, Azpeitiko jaiak eskainitako orrietan bi lan interesgarri irakurri ahal izan dogu. «Neska talde» eta «gazte talde» biren eginak. Herri barruko zenbait problema gogor sakonetik ikutu dituzte, eta bai ongi azturtu ere! Egia esateko ihesko

urtean ere, «neska talde» honek eginikako beste lan bat ere agertu zen. Hemendik aurrerantzean sarri-goz ere zerbait eskainiko omen digute. Ea bada jarraitzen duzen zeuron problema eta egoera berezia arakaten. Ziur gaude gogorik, eta gaitasunik ez zaizutela falta.

«Gazte taldeak» berriz gure herriko euskararen gorabeherak ikutzen zituen, erdal joerak salatuaz eta gure hizkuntzaren kaltetan diharduen etsaiak zigortuaz. Pozik irakurri ditugu gazteen salaketa ausarditsuak! Pozik hain trebeki kezkatuturik ditugun gazteriaren arazo kementsuek! Gure herriko eskoletako erdal joerak eta euskararenganako GORROTO hilezkorra adibide xehe eta garbien bitartez, behin da berriro frogatu ahal izan dogu. Bejondauzetela!

Gure herrian dauden lekaime askok euskeraz txintik ez dute egiten. Batzuk, jakina ez baitute denborarik hartako, deus ere ez daki-teelako; gurarik ez dutelako ere bai beste batzuk, jakina ez bait daude hartara bhartuak. Izan ere «euskarari» aski kirats politiko darrio «erligioso» etxetan nolanahi sar-tzeke. Kasutan gainera menperatu bati darion kiratsa; eta hau beti ere «konprometigarri» izaki.

Zorionez «gazte talde» honen gisako herritarrik bada oraino! Edo-zer ekintza azter dezagunean bereizgarri bait zaizkigu pinuperretxi-ku pozintsua eta onddobeltz mamitsua. Ez dogu bururik galdu, hala ustetan gaude behintzak, ohar-tzen gara giro bitxi honetan «katalizismo ofizialak» duen «estal-kiaz»; baina «estalki» hau ez da askok uste eta beste askok nahiko luketen hainako hertsia. Sare zurorik ere badu gure kaltetan diharduenak «mirets» ditzagun.

JOSE ARTETXEREN IRUDIA

Lehenengo egunean aurreratu genduen bezala, Zelailuzeko belardian eraiki zaio Jose Artetxeri bere oroi-tarria. Lehen esanak ez ditugu bi-resango. Kultur ekintza herriko bat gerta zatekeen omena; gauza «protokolario» lehor bihurtu zen. Harri-garria! Artetxeren izenez mintzo ziren idazleek denak erdal letragi-leak. Bere obra literario erdaraz-koa izanagatik ere, ez ote zuen me-rezi euskal idazle bakar bat ere...?

Artetxeren liburuetatik, «Una inquietud y cuatro preguntas» Erre-publika garaian egindakoa (1924) eta beste bizpahiru ezik guztiak irakurtzeko zoria izan dogu. Denak atsegingarriak iruditu izan zaizki-gu, agian geu ere azpeitiarrak ga-relako. Gehienik gustatu zaizkigu-nak, Elcano, Legazpi, Lope de Agui-rre traidor eta Saint-Cyrán dira.

Jose Artetxe idazlea gure Herrian jaiotako seme argi eta trebea. Zintzotasuna izan zen zure bizitzaren legea. Horixe da zugandik jaso behar dugun ikasbidea.

Bertso moduko hau, H-ta guzti azaldu zelako zera entzun genduen: beharbada Artetxeri, bizi izan ba-litz, ez zitzaizola gehiegi gustatuko; «H» begi onezkoa ez zuelako. Beti

zerbait ikasten ari gara eta orain galderatxo bat. Nola idatzi behar dogu azpeitiar idazlearen izena? «José de Arteche» berak sinatzen zuen bezala...?

ENEKO HAUZITAN

Enekoren izena azkenaldiotan hauzitan dabil. Lerro hau idazten ari garela ez dakigu Alfonso Iri-goyen jaunaren kasua nolatan da-hilen. Baina bizkitartean Donostian bizi den azpeitiar ama batek bere semeari Eneko izena ematea lortu du, eta hau da harrigarria: Donos-tian ezeren ostoporik eman eza. Bu-rokrata batzuen kaskagorkeria ote hauziaren gakoa? Duela bi ur-te eskuz esku eman genion Azpe-itiko sekretarioari Euskaltzaindiaren izendegia, beronen aitormenez anar-tean beginbistan ez zuen Euskal izendegirik ikusi. Ez-jakintasuna edo zer arraio gertatzen da Euskal izenekin, herri batzutan batpatean eta beste batzutan ontzako urrea baino nekezago emateko?

IRAILAREN HAMABOSTEAN

Irailaren hamabostetik hogeita hamarerraino egongo da irekirik Juan Luis Goenaga donostiarrar-tista gaztearen erakusketak Behin da berriro Antxietaiko etxea izango dogu erakusketa honen bisitatokia. Guztitara larogeiren bat lan aur-keztuko ditu Goenaga gazteak. Bat-zuk azkenaldiotan egindako argaz-ki lan interesgarriak ditu, bide ber-ri bat noski bere arte lanetan. Egitarauan (lerro hau idazten ari garela oraino imprimatzeke) 1610 Logroñoko Inkizisioak zigortu zi-tuen sarginen hogeita lau izen ipi-ni ditu, Maria Zozioa Zugarramur-diko sargin zaharra buru duenarik. Hara berriro ere artistak eta sor-ginak elkarbide estuan.

Irailaren hamabostean ere, gaue-ko bederatziatan Azpeitiko zezen-plazan ikastolaren alde jaialdi bi-kain bat ospatuko da. Mikel La-boa, Joxe Mari Zabala, eta Usur-bilgo Arze anaia txalapartariak. Tarteka Joxanton Harzabal oler-kariaren poemak entzun ahal izan-go ditugu.

Lau hilabete Donostian igaro on-doren berriro etxeratu zaigu An-jel Etcheberria herritarra. Operazio gogor bat egin ondoren badator berriro bere osasun bidera. Anjel garai batetako Euskal Herrian Mi-kelete izandu zen. Ongi ezagutzen ditu Euskal-Herriaren mendibideak, ongi gure Historia, ederki gogora-tzen ditu oraindik ere garai har-tako bertso-kantak. Lapur eta li-txerreroei amaika useta egina, gaur ere Mikelete bazinake Anjel, egi-teko hartan ez zitzaizuke lanik fal-tatuko, useta egitera mendira joan beharrik ere ez noski. Ai zuzen ga-raiko Mikeleteak bagenitu gaur ere, ez da hala Anjel? Zintzo eta leial jokatuaz ogibidea galdu eta bizitza latzari heldu zeniozuten. Iragana bego kondairaren eremuan eta har ezazu gure ongietorria.

ANATSAN

JOSE ZINKUNEGI'REN OPTICA BERRIA DONOSTIA

URTIETAN LAN OIETAN OITUA

BARRUAN DANAK EUSKALDUNAK

Hernani, 4

DONOSTIA

ORMAZABAL - DAR DUNIXI

ETXEGINTZA TA ETXE - TXUKUNKETARAKOAK

URALITA ORDEZKARIA

TOLOSA

Urrutizkiñak:

Etxekoa 85 19 60

Landolako 85 19 33

URRETUXA

Urrutizkiñak

Landolako 67 17 84

ERAKUSTOKIA: Tolosa'n - Zumalakarregi, 7ºn

Gipuzkoako Elizaren irudi berri bat

Ez Merkenak

Bai Onenak!

Janari bidez izaten dira
ganadu on, indartsuak,
Eta nora jo jakin bear du
baserritar burutsuak,
Berebiziko aragi pillak;
gañera esne putzuak,
Oiek guziak berekin ditu
Fanderia'ko pentsuak.

FANDERIA

ERREENTERI

MUTRIKO

JOSE URKIRI

ARATEGI ETA TXERRIKIAK
Vice-almirante, 2 Merkau-Plazan
Urrutizkiñak: 601975 - 601753
— MOTRIKU —

ISABEL ARISTONDO

ARATEGI ETA TXERRIKIAK
Vice-almirante Urrutizkiña: 60 14 00
— MOTRIKU —

Muebles IPARRAGIRRE

GAURREGUN MUEBLERIK ONENAK
Aukera aundia
— MOTRIKU —

AUTOSERVICIOS

Urquiri

Janari, Mertzeri eta Izoztutako salgaiak

Coronel Rubio, 4 Urrutizkiña: 60 14 19
Vice-Almirante, 1 Urrutizkiña: 60 14 50
— MOTRIKU —

Condal

BAR ETA JATETXEA
Arrizabalaga'tar Nikolas
BARCELONAN, EUSKALDUNEN JATETXEA

Rosellon, 202 Urrutizkiña: 215 10 06
— BARCELONA —

Arrai Konserba Onak

Vda. e Hijos de Domingo Arruti
ETXEAK EGIÑAK Urrutizkiña: 60 13 02
— MOTRIKU —

TALLERES

AZPILLAGA

Itxas ontzien, era
guztietako konponketak

Purto

Urrutizkiña: 60 13 80

MOTRIKU - ONDARRU

Egasan

TERMOPLASTICOS, S. A.
ETXE ETA LANETARAKO PLASTIKO LANAK

Urrutizkiñak: 60 14 61 eta 60 14 56
— MOTRIKU —

SALA DE FIESTAS

KAI - KLUB

Jaki erre eta diskoteka
— MOTRIKU —

GURE AURTENGO BOSGARREN ZOZKETAN

Udarako iru bizitzako zozketa ontan Noiznaiko, Bizitzako Erbesteratuen ta Aldi-jakiñeko kartillak sartuko dira.

Urriaren 6 arte jartzen diran milla pezeta bakoitzeko zenbaki bat emango da, ta beste zenbaki bat jarrita dauden 5.000 pezeta bakoitzeko, milla pezeta sartu bear dira Noiz-naiko kartillan. Zozketa, Aurrezki Kutxa Probintzialaren lantokian, J.M. Salaverria kalean, datorren Urria 16'an egingo da.

URRIAREN 6 arte

CAJA DE AHORROS PROVINCIAL DE GUIPUZCOA

DEPURACION DE AGUAS S. A.

Ur lanetan eta zereginetan berezia edangarri, lantegiko eta igeritako urak gertutzeke zikindutako urak garbitzeko.

Urrut. 32 37 00 - 31 00 10 - 32 37 01
Gordoniz, 44

BILBAO

GORA ZIÑUA!

Jendeak eta batez ere arrijasotzailleek ongi erantzun zuten

Atxaga. Ikusi egin bear ziren sei indartsu oien jardunak. Ori bakarrik ez, Atxagaren azken jasoaldiarekin batera, Tapiak ekin zien esku-soñuarekin trikitia jotzen, eta se arrijasotzailleek tximist gorria bezain azkar ekin zioten dantzatzan. Ura saioia eta indarra! Erri jai eder ura ikusi ondoren, jendea txoratzen irten zen pelota lekutik.

BAZKARIA

Larogei zaar inguru ziren bazkaltzera inguratuak; orretzaz gañera bertsolari, txistulari, arrijasotzaille eta beste zenbait lankide eta abar... ZIÑUA, ainbeste bazkaldarrentzat txikiegi izanik, beste erdiak ITXASMENDI elkartearen jan bearra izan zuten. Ala ere pozik guziak.

Bapo jan eta edan ondoren, asi ziren txistularien zortzikoak, bertolarien itz neurtuak eta euskal abesti ederrak. Abestiak aldatzean, gure zorianik beroenak Arreitunandiatar Martin «Tolon-i» ain goxo abestu zituen abestien gaitik.

Azpillaga eta Okelar ere, bertso saio ederrak egiñak ziren. Ona emen bertso oietako batzuk.

Okelar

Ai Azpillaga, sinistutzen det zuk orain esan dezuna, zaar abek ondo bete baizuten zeukaten eginkizuna. Umore ona dute berengan ta gañera osasuna, ori ez alda mundu onetan danon aberaztasuna.

Azpillaga

Gaurko eguna nekez iritxi ta azkar bear du juan, zaarrak goratzen asi bear gera naiz len egon ez baijan. Zer tamañako kristauak diran azaldu dute gaurkuan, gazteak baiño geiago dira pixkat berotutakuan.

Okelar

Onelakoak onak dirade noizean beñi elkarteko, kontu batzuek esan lenago kontu zaarrak aitatzeke. Nekealdiak aazturik noizbait ola zerbait gozatzeko, ezdaukazute ardurarikan urte batzuk pasatzeko.

Azpillaga

Agur guraso, agur zaar maite emen bildu gera aurtan, Jainkoak daki zaar jende onek zenbat neke igo duten. Leono gazteak izanak dira zaartu alakoren baten, gaurko gazteak gu ari gera leen zuek egiñak jaten.

Okelar

Auek onala ikusirikan ez da gure kalterako, gu ez gerade modu orretan oso gaizki aterako. Naiz izan zaarrak balio dute edozer lanetarako, oraindik ere, bazerate bai urte batzuetarako.

Azpillaga

Eman dezute zeuen denboran zeuen indar ta izate, oinbeste eta geiago bear dezutenak bai zerate. Gaurko joera ikusi eta nik antz emandiot laste, lan egiteko zaartu zaizkigu erromerirako gazte.

Okelar

Gazte denboran beren almenak or zituzten erakutzi, sasoi ortara iritxi arte gogor asko zuek eutzi. Garaia dala pentzatutzen det lanai egiteko utzi, orain artean egindakoak etziran izango gutxi.

Azpillaga

Zenbat lanklase egin dituzten egongo dira aaztuta, garai aietan ezin ziteken joan kotxe bat artuta. Egin zituzten lanak balaude bear ainbat pagatuta, seguru aski egongo ziran guztiak aberaztuta.

Jon Elordi eta Zamakola M.ª Petra Garmendia eta Jose Migel Lekunberri tartean dituzkelarik

so nai nituzke ZERUKO ARGIAko irakurleei agertu aal izateko.

—Ori besterik ez bada...

—Erritar zaarrei omenaldi egite ori, nondik eta nola sortu zen?

—Argi eta garbi azalduko dizut. Egun batez, gure elkarte ontan, gai orri buruz zerbait aitatu zen, eta aitatuz batera, guziak onartu zuten. Elkarte osoaren gogoko zela ikusirik, bereala lanari ekin genion eta ondo baino obekiago asi ere lanean. Jakiña, guregan genduen asmo guziak ez ziren guk nai gendukeanez bete, baina ala eta guztiz ere, leenengo aldz izateko ondo samar atera zela esango nuke...

—Ondo samar?... Bai orixe. Oso egoki.

—Alare gure zaarrak, ori eta geiago merezi dutela derizkiot...

—Egia Yon. Iñori izatekotan gure guraso zaarrei zor zaie begirapen, maitasun eta omena. Eta... jaialdi ori urtero egiteko asmoz al zerate?

—Bai, bai. Datorren urtean, Jainkoa lagun, berezitasun geiagorekin antolatuko dugu, aundikiro, jaialdiari goralpen aundiena emanaz.

—Jaialdiari buruz izan dezuten gastuari erantzuteko, iñungo diru laguntzarik izan al dezute?

—Aurrezki Kutxa Probintzial eta jaso gendun txilpeko eskupekoari esker, diru aldetik poliki moldatu giñen. Orretzaz gañera, itsasontzi jabeek, ontziko atun bat eman zituten, egin ziren borren aringarri.

—Eta erri aldetik?

—Erri aldetik... «ITXASMENDI» «LAGUN ARTEA» eta «MANDAZKETA» elkarteak, oartu bezin laister gureganatu ziren beren laguntza eskeñiaz, eta bai jatorri erantzun ere, batez ere «ITXASMENDI» elkarte bikainari gure eskerrik sutsuenak zor dizkiogu bere etengabeko laguntza gaitik.

—Eta... pelotariak, arrijasotzailleak, bertsolariak, txistulariak eta abar...?

Elizatik inteeran omenaldi egunean

kenik, jaialdiari amaiera emateko guziak bat-batean abestu zuten.

—Guziak uts-utsean lan egin zuten, xentimorik jaso gabe, zaarri dioten maitasun agerkaiz, bakar-bakarrik.

—Ikaspide ederra benetan. Azkenik bukatzeko, beste ezer esatekorik bai aldezu?

—Bai. ZERUKO ARGIAren bidez, nere eta «ZIÑUA» elkarte osoaren izenean, gure eskerrik beroen-bereenak leenago aitatutako guziei, bereziki Luis Atxagari jaialdiari buruz, egitez eta biotzez lagundu digulako. Berdin «ITXASMENDI» lendarik Xabier Zamakolari, etengabeko laguntza azaldu digulako. Orobat eleiz gizon eta bertan ainbeste lan egin zuten gizonezko eta emakume guziei. Azkenik, nola ez, Andonin Urreiztiri baitare, sukaldari jatorrari ain janari goxo ta ondo egiña gertu zuelako. Milla esker guziei.

ANDONEGI-TAR ZIRIAKO

YON ELORDIren

Elorditar Yon, «ZIÑUA» elkarteko lendarik dugu, zintzo eta jatorra. Bere langintzatik kanpora ZIÑUA du bere atsedan leku. Bertan arkitzen bai du lagun giro goxoena. Orrela izanik, bertara zuzendu nintzen berarekin elkar-izketa bat izateko asmoz, eta bai patxada ederrean arkitu ere. Bere arrera ona eskertu ondoren, asi nintzen galdezka.

—Erriko zaarrei egin zitzaizen omenaldiari buruz, zure iritzi batzuk ja-

Gasolinera SATURRARAN

KOIPETZE ETA GARBIKETAK

MOTRIKU-ONDARRU BIDEAN

Km. 59

— MOTRIKU —

OMENALDIA

Badirudi azken garai auetan, omenaldiak ugaltzen ari direla gure erriontan. Eta egiaz aitortuko badugu, iñori omenaldia egitekotan, gure guraso zaarri zor zaie gorapen eta gorazarre. Ondo merezia dute urtean zear ainbeste neke eta laztasun igaro duten gure arrantzale, kaletar eta nekazari maitagarriak. Ori dela ta, Abuztuaren 15ean, Andre Mari Jasokundearen egunean ziñalez, ospatu zen erriko gizon eta emakume zaarren eguna.

Egun zoragarri eta gogoangarria «ZIÑUA» arrantzaleen elkarte bikain onek eratu zuena. Erriko zaarren biotzetan betiko josia gelditu zen jaso zuten maitasun agurra.

ARKUPEAN

Goizeko txistularien ereski goxoak alaiturik, irurogeita amabi urtetik gorako zaarrek, udal-etxeak arkupea jo zuten. Bepizkunde garaia iritxi zela zirudien. Ango zaarren poza eta elkar agurtu naia! Ikustekoa zen jendearen txalotu bearra ainbeste guraso zaar elkarturik ikustean. Une pozgarria uraxe.

«ITXASMENDI» lankide gazteak, an batu ziren zaar guztiei, omen ezaugarritzat, krabelin gorri bana paparretan jarririk, gure aitona zaarrak, batzuek lerdan besteak errenka eta beste asko, urtearen-urtez, nekearen-nekez makurturik, txistularien doiñuaz batera, poliki... poliki... eliz atarira zuzendu ziren.

MEZA NAGUSIA

Elizpean, erretore eta apaiz laguntzailleak ongi etorri egin ondoren guziak elizaratu ziren pozez eta alai abots ederrez abesturik...

Biotz batez elkarturik Zugana gatz Jauna...

Eliza osoa jendez beterik arkitzen zen. Guzia argiz apaindurik. Aurreneko jarlekuak gure zaarrek osatu zituzten. Ango meza, abesti, eskeintza eta jaunartze ederrak! Ona emen mezaren asieran Azpillagak abestu zituen bertsoak, gure zaarren omengarri.

Agur guraso zoragarriak agur zaar jende laztana, biotz zabalik zuek eskertzen etorri naiz zuekgana. Guk eskuetan zerbait badegu dena da zuek emana, zerbait bada ere, gauz aundirik ez zuentzako egin dana.

Zeruko Amare seguru aski eldu da zuen artera, egun guziko pakea eta zorionak ematera. Au bainon omen aundiagorik iñun ikusi ote da, zueri eta zeruko Amari egin diogu batera.

Ondoren, gure erretore Orbegozo jaunaren itzaldi bigun eta samurra,

ANDONEGI'TAR LORE

JAN EDARI DENDA

Urrutizkiña: 60 14 60

— MOTRIKU —

ITXAS - KIROLAK

Zumalabe

ARRANTZA ETA EGURAZTERAKO ONTZIGILLEA

Agustin Donearen Klean, 15

Urrutizkiña: 60 14 14

— MOTRIKU —

Jose Antonio Uranda Acin

PINTAKETA ETA PAPER MARGODUNAK

Jose M.ª Alzibar ibilbidea, 82

Urrutizkiña: 60 13 79

— MOTRIKU —

Arizmendi**Denda**Janari eta esku-erakutsiak
Vice-almirante Churruca, 25

— MOTRIKU —

KONTXI

USAITEGIA

Koronel Rubio, 3

Urrutizkiña: 60 13 37

— MOTRIKU —

AUTOSERVICIOS

LARREINA

Pintura, Paper, Margodun, eta Krioletarako salgaiak

Puerto Kalea, 2

Urrutizkiña: 60 14 06

— MOTRIKU —

Novedades RUIZ AZKUE

Koronel Rubio, 7

Urrutizkiña: 60 13 66

— MOTRIKU —

Tejidos RUIZ AZKUE

Koronel Rubio, 5

Urrutizkiña: 60 13 66

— MOTRIKU —

Transportes URREISTI

Ibaibarriaga Kalea

Urrutizkiña: 60 12 91

— MOTRIKU —

Zidargin

AKEITEGIA

Beti kafe ona, edaririk onenarekin
Ongi etorri jaietan

— MOTRIKU —

ANDONEGI

JOSKINDEGIA

GIZA-EMAKUMEENTZAKO, GAUR-GAURKO JAZKI EGIÑAK

Gral. Moskardo Klean, 2

Urrutizkiña: 60 14 60

— MOTRIKU —

ELBA

PAPERTEGI ETA LIBURUTEGIA

Moskardo Jenerala, 3

— MOTRIKU —

UTSUNE AU**ORDAINDUA DAGO**Arrain Konserbak nun?
BUSTOK Mutrikun
KONSERBA ONENAK
BUSTO'RENAK**BUSTO, S. A.**

LANDOLAK: MOTRIKU, ITZIAR, ESTEPONA ETA ALGECIRAS

Urrutizkiñak: 601440-41-42

— MOTRIKU —

Jesus Orbegozo ElorteguiONDARTZA INGURUAN «BURUMENDI» AUZO BERRIA BUKATUA DU
ARKITEKTOAK: NIKOLAS MADARIAGA ETA LANDER GALLASTEGUI

Urrutizkiña: 60 19 78

MOTRIKU

JOSE M.ª RUIZ AZKUE

ETXEGILLEA

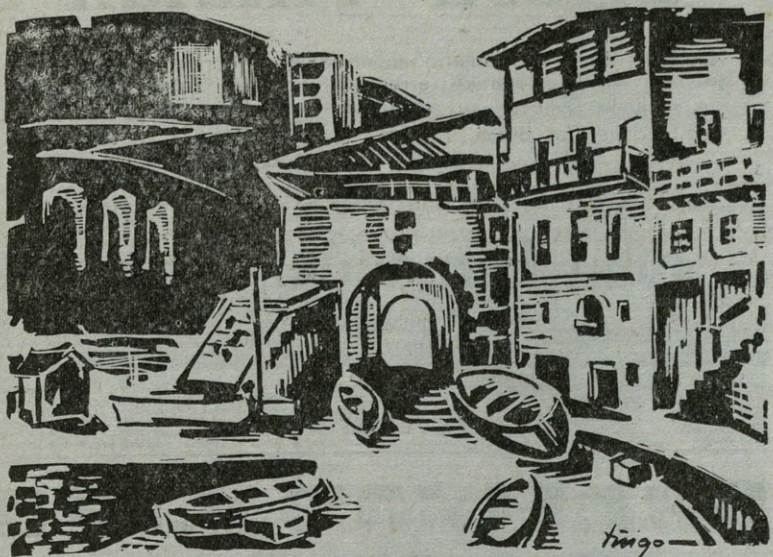
SAN NIKOLAS IBILBIDEAN, OGEITALAU ETXE BIZITZA BERRIAK EGIN DITU
MOTRIKUN PARAJE ONENEAN ETA EGUZKITSUENEAN

ARKITEKTOAK: LUIS PEÑA GANTXEGI - IÑAKI GALARRAGA ALDANONDO

Urrutizkiñak: 60 13 84 eta 60 13 66

MOTRIKU

"SAN PINASTEI EGUNA"

KAIA

Mutrikuk ospatzen dituan jaietatik errikoienetako bat degu «San Píñastei Eguna». San Píñastei baiña Eliz Santutegian ez da aurkitzen. Erri utsal kanonizatu zuan San Píñastei.

Píñastei kalean Nikomex, arrantzale jatorra bizi izan zan. Eta arek, bere izeneko Santua ospatzeko oitura zuan, Kalbario egun bieramonean ain zuzen.

Eta gure Nikomex arrantzale jatorrari errex izaten zitzaion bere txalopalagunak bere ondoan bildu, «marmiteko» ta pipar gorriak janaz al-darte ederra sortzeko. Erriko txanboliteruak berriz, ben-benetako txistulariak izan eta, an urreratuko ziran «masira» eta gero, zer esanik ez zegoan, Nikomexen txalupa lagunak arraunean ez ezik kantu eta dantzan eta dantzan ere «lúmero uno» ziran eta.

—Ia, mutillak! Ba zuan bai «epetua», Nikomexeneko aduak: Tikiti-takata, arrauñ tangortetan gogortutako atzaparrak ez zuten «taskañoleta» bearrik.

Mutriku berriz, esaerak ederki dion bezela, «Mutriku dantzari» izan, eta orra, Píñastei kalean egiten zan jala eta oraindik ere jarraitzen duana «San Píñastei» izenaz kanonizatu.

Jai orren izatea guk ere gure antzerki gaien «San Píñastei Eguna» izenaz jaso genduan. Eta gure pozgarri, saritxo bat ere eman zioten. Gure «San Píñastei Eguna» baiña, antzerki gai baiño ez degu oraindik, antseztu arte antzerki ezin bai ditekiz izan.

Ona guk nola ikusi genduan «San Píñastei Eguna».

«Begira ezazu Ama maitea
gu nola bizi geraden
peligro eta tentazioa
besterik ez dago emen».

Izan ere Lutzi, gure andre-tabernaria, kezka arkitzen zan. Xatur, bere senarra, gora-goraka zebillen. Arraundegiko giltza nai zuan eta giltzik aurkitu ezin arrauñak ateratzeko. Estropagako ordua gaiñean. Mutillak aurki etxera bere arrauñ billa eta, Malen, bere alaba palta.

Mitxel baiña laster azaldu zan. Ura Malenen ondoren zebillen eta, arrauñ aitzekian, egoki zitzaion alabari aitortu ezin ziona aitari aitortzea.

Mitxelek estropada irabazteko ustean, oiturari jarraituaz, berari aurrezkoa egitea agindu zion Maleni. Baiña, estropada irabazi ez eta gero ziran kontuak.

Keleo zuzendari zutela an bildu ziran «Xatturreko» ardandegian Masillas, Tolon, eta abar, erriko abeslaririk yayoena. Baita abesti ederrik abestu ere.

Tatin, Dondai eta Idrolek jotzen zuten Aurrezko soñua taberna aulotik entzun bear izan zuan Mitxelek triste asko. Ametza eta Zapatari Txikia baiña ez zabiliztan triste. Tabernara sartu orduko an asi ziran bertsoan. Zapatari Txikak, mistela kopa gora jasoaz onela asiera emen zion bertsoari

Ametzak
Ur oni nola jarri izena mistela.

Zapatariak
Zapatari kartoia, jartzen dan bezela.
Uste alde oraindikitsuak gaudela.
Ik egindako lanak ikusi bestela.

Ametzak
Zapatari Txikia ez da ikaratu.

Zapatariak
Zuritzaille alperra ezin etxeratu.
Auts eta ur zikiñez etxeak ondatu.
Lauretako ta guzti jorrala kobratu.

Zapatariak
Lanikan egin gabe igaro eguna.

Ametzak
Ortan yaoa degu onako laguna.
Gezur eta saltsetan galdurik zentzuna.
Au degu ejenploa ematen diguna.

Ametzak
Egia erregarri izan da sarritan.

Zapatariak
Ez diat nik esango orla ez danikan.
Andrea or dabilkik negarra begitan.
I berriz mozkor artzen egunean bitan.

Aurrezkoa bukatu ondoren dantzari eta jendea «Xaturreneko» tabernara. zan ere orduko «pontxeak» alako zerbait zuan. «Kokolorik» goiko plazan ematen zuanak batez ere.

Mitxel triste zegoan. Estropada galduaz Malen galdu zuala uste zuan. Artean mandatu egin gabeko andregai. Xatur berriz, suak artuta alka-teagana joana zan. Estropada berriz egin bear zala eskatzera. «Aingira-beltzak» bidea itxi ezpaliote Mitxelena eta zan estropada.

Kaxparrek eta irabazi zuten estropada, baiña onek garbi azaldu zuan jendaurrean Mitxel ainiako estropalirik etzala errian eta ez arrantza lanetan ere.

Baiña, bai zera, Xatur an sartu zan, isuzaparrean estropada berriz egitea erabaki zuala alkateak eta. Etzan bearrik izan. Guziak aitortu zuten egizko irabazle zein izan bear zuan eta guziak pozez zirala eta txanboliteruak an ziran ezker. Keleo guzien aurrean alki gaiñean zuzendari zutela:

«Atzo, atzo, atzo,
atzo al ziran amar atso,
baldin ardua merkatzen ezpada
ilko dira beste asko».

Mutrikuarra oi duten moduan abestu zuten.

J. A. ARKOTXA («Atxukale»)

zerbait egin da...: JAUJA

«Samikolla» goazela eskuinean gelditzen den etxea: Eskaileratan bera jatsi eta han dugu Mutrikuko Centro de Luises deritzan lokala, mutrikuarrentzat lehen eta orain JAUJA. Hauze da gazteen elkarte.

Eta «Kalbaxo» jaietara inguratzen ari garenez gero, hemen noakizue azken aldi hontako gora-beheren berri ematera. Batez ere, gazteen elkarte gogoan izanik.

Lehenik, diogun, baduela gure toki honek gazteak biltzeko holako indar (handi edo ttipi) berezi bat, holako jarioa lagunak bildu-leku bihurtzeko, une libreetan bertan biltzen gaituelarik; eta batzen garenak nortzuk eta zenbat garen jakiteko aurrez ikusi behar genuke lehen aipatutako indar hura zelakoa (handi edo txiki) eta zer motakoa den. Hau ikusirik goazen aurrera. Benetan pozgarri zaigu horrelako bildu-leku bat edukitzea. Baina, JAUJA ha zer ederra izango litzakeen, solas eta atsedan leku bezala ere, pixka bat gehiago zainduko bage-nu!

Denok dugu hitza, denon lana eta eginkizuna baita.

Baina, zorionez, hemen ez zaigu amaitzen JAUJA. Zorionez diot, zeren eta badu beste aurpegi bat, urtean zehar noiz-nahi agertzen diguna: egun, aste eta hilabetetako lanaren fruitua. Taldeetako lana.

Gehienbat eta batez ere beste aurpegi honen ardatza, gazte taldea dugu. JAUJAko ekintza eta antolaketan eragile eta sustrai gaztea izan da. Aipatutako gazte talde hala gerta ditekiz, baina horrela izan da ere bada bertan zehaztasun gehiago eman beharrik, zeren hango ekintza bakoitza talde baten ondorena izan da eta ezin dugu esan, bestalde, JAUJA n sartu-irtenean dabilten guztien dela ez baita horrela gertatzen.

Hariari lotuaz, esaten genuen bezala, taldeak sortuak izan ziren. Gazteei eta herriari begira sortuak. noski. Gazteen eskakizun eta behar-rak jaso eta aurpegia emanaz herriaren onerako izan dadin. Bai, herriaren onerako diot. Badakit asko esatea dela. Badakit baita ere maiz jende batzuk kezkatu direla, baina bertan sarturik nabilerarik, esanen dut beti herriari begiratu zaila eta beraren onari eta taldekoen iritzia jasorik jo izan du aurrera.

Harrezkero izan dugu Cine Forum-go zenbait saio, baita ere lehen-lehenengotan antzerki bat izenez «Egi bila» zuena eta hontan inoiz baldin badator «Aficionado» hitza hemen ondo legokeela. Hain ondo! Hauekin batera elkarrizketa asko antolatuak izan dira gazte beuron-tzat. Guzti hau Gazte sailari esker.

Hontaz at, eta herriko jendeari begiratuaz, zahar eta gazteei begiratuaz, kultura aldetik eman izan diren hitzaldiak harrera ona izan dute. Baliteke gaiak ongi moldatuak eta gaurkotasunez beterik egoteak jendeari eragineraztea. Dena den, eta herriro diot, batez ere, eta ez dezaket isilpean utz, erlijioaz antolatutako ziren hitzaldi eta mahain inguruak.

Bestalde pozgarria da beste elkarteekin harremanetan diharduela ikustea. Bakoitzari dagokionez, bakoitzak egin dezakeen neurrian lanak antolatu eta banatzea. Horra hor, adibidez, «ZINUAN» emandako hizketaldiak.

Umeen egoera gogoan harturik erantzun bat eman nahiaz azken aldi honetan gazte batzuk hasi ziren, jaiqueunetarako gauzak antolatuaz. Gurasoekin harremanetan hasi ondoren, gurasoen elkarte sortaraztea izan da fruiturik bikainena. Aurrrerantzean, hauekin elkarturik gauza probetxugarriak eskainiko digute. Jarrai aurrera guztiok!

Kultura aldetik ere lan egiteko prest dago JAUJA. Herri baten abe-

rasasuna berekulturan finkaturik dago. Hitz, kultura hitza, esan nahi haundikoa da, mamiduna. Herri herrian itsatsia eta sustraitua behar duena.

Eta non dago gure euskalduntasuna? Euskaldunak gerala eta lotsatu egiten ahal gera? Hitzez bai, baina... Alfabetatze kanpainak egin ziren. Beharra ikusten genuen eta aurrera eraman ere bai. Pozik haundiena, ikasle baten esaten zuenaz gogoraturik izan genuen: «tto, amaitxu al da ba»? Bai hurren urtean hobekiago egingen dugulakoan gaudede.

Eta badoa, denborarekin batera, badoa aurrera Elizaren babespean aurkitzen den elkarte. Hamaika bilera, kezka, hitzaldi eta abar egin da. Gehiegi beharbada.

Ekin eta bultza, abestiak dioen bezalatsu. Badugu lanik asko eta. Hauze da JAUJA. Hitzaldiak, mahain inguruak, liburategia, kultura lanak segiko dute. Jendearen erantzunaren baitan utzi beharko gaitontzeko guztia.

ULAZIA

Bar LORETXU

Kirol guztietako berriak
Askar jakin nai badituzu
Bide erreza daukazu
Etxe ontara etorri bear dezu

Urrutizkiña: 60 13 97

— MOTRIKU —

Pablo Aranzadi

LINTERNERI LANTEGIA - BEROKIN ETA BAIÑU LANAK

Urrutizkiña: 60 17 56

— MOTRIKU —

Jose Osinalde

ARATEGI ETA TXERRIKIAK

Koronel Rubio

Urrutizkiña: 60 13 13

— MOTRIKU —

Yurrita e Hijos s.r.c.

Arrain Konserbak-Antxoa-Atunak, eta abar

LANDOLAK: MOTRIKUN-MENDARON-LEKEITION

Urrutizkiña: 60 13 35

— MOTRIKU —

Ondo eta gaurko erara jantzeko

Sabas

Urrutizkiña: 60 13 39

— MOTRIKU —

Aranzubi

BAR ETA JATETXEA

Eztai, Bataio, eta jaialditarako

Txurruka Enparantzan, 4

Urrutizkiña: 60 15 98

— MOTRIKU —

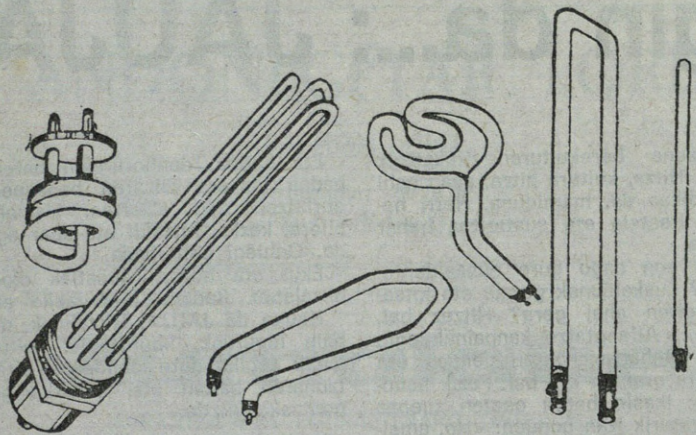
VITORIA

ORDULARI ETA BITXITEGIA

Zillar Konponketak

Urrutizkiña: 60 13 60

— MUTRIKU - ONDARRU —

SALVA elektriko sutegiak

Industri gaietarako Elektriko Zaildura (resistencias)

Landola eta lantegiak: Bide zabal Nagusian-477 km.

GAINTXURIZKETA - ERRENDERI

Urrutizkiña: 35 47 46 (iru ari)

Karteentzako zuzenbidea:

Usandizaga, 18

Urrutizkiña: 42 99 33

UGALDE

ARDO DENDA
ASKOKA ETA GUTXIKA

Nagusia, 13
Urrutizkiña: 35 52 66
— LEZO —

Rafael Lekuona

MEKANIKA AROSTEGIA

Tropikoetako egurretan eta «Parket» solairuetan berezitasuna

Kale Nagusia, 34
Urrutizkiña: 35 56 84
— LEZO —

Beristain Anaiak

OGI-OLA ETA JAKI DENDA

Zubitxo, 1
Urrutizkiña: 35 51 53
— LEZO —

Errasti Anaiak

Neurrizko lanak — Armario enpotratuak — Formikazko sukalde tresnak — Logeletarako erredizak. Egoteko salak. Tapiztegi, krisailuak. Dekorazioko artikuloak. Erakusketa eta lantokia: Gaintxurisketa'ko bidea, 12 Urrutizkiña: 35 69 67

— LEZO —

Julio Fernandez Egiluz

AROSTEGIA

MEKANIKA AROSTEGIA

Ikastoletako enparantza, 1

Etzea: Versalles Txiki

Urrutizkiña: 35 54 75

— ERRENDERIA —

GRAFICAS LEZO

Salerosketarako lanak — Propagandako lanak — Nominak Katalogoak

Kale Nagusia, 36

Urrutizkiña: 35 64 63

— LEZO —

Garmendia Aroztegia

ERA GUZIETAKO LANTEGIAK

ETXE ETA DENDA KONPONKETAK; FORMIKAZKO LANAK

Juan kalea, 6

Urrutizkiña: 35 48 57

Frantzisko Espina

ETXE TRESNA; ELETRIKOAK
ERA GUZIETAKO FRIGORIFIKO; KALENTADORE
TELEBISTA IRRATI ETA ABAR
ARGI EZARKETAK ETA KONPONKETAK

San Juan bide kalea, 25

Urrutizkiña: 35 68 37

— LEZO —

Litografia DANONA s.c.i.

SALEROSKETA ETA PUBLIZIDADE INPRIMA LANAK

Gaintxurizketa-ko bidezabalean, z/g.

Urrutizkiña: 35 54 40

— LEZO —

Esteben Orbegozo, S. A.

Laminazioak

Urrutizkiña: 33 67 40-1-2

LEZO

Banco de San Sebastian

Banco Hispano Americano'rekin elkartua
Etxenagusia, Donostia'ko avda. España, 15, 17 eta 19'tan.

DONOSTIAKO SUKURSALAK:

Amaran: Avda. Sancho el Sabio, 31 eta 33
Antiguon: Matia, 58
Azkuenen: Azkuene, 3
Egian: Egia, 3
Grosen: Primo de Rivera, 19
Anoeta: Isabel II, 15

BESTE SUKURSALAK:

Alegria de Oria, Ataun, Azcoitia, Azpeitia, Beasain, Cestona, Eibar, Urb. Dos de Mayo, Elgoibar, Escoriaza, Fuenterrabia, Guetaria, Irun, Lasarte, Lezo, Mondragon, Oñate, Orio, Ormaiztegui, Pasajes, Renteria, Segura, Tolosa, Vergara, Villafranca de Oria, Zarauz, Zumarraga, Zumaya.

Urrutizkiña: 35 62 01

ASERRADEROS de LEZO, S. A.

Lantegia eta almagazak Lezo'ko itsasbasterrean (Pasaia'ko portua) Hemengo eta atzerriko egurrak. Tropikoetakoetan berezitasuna. Ohol kontrapateuak. Tablex, saide, tarimak eta moldurak.

ALMAZENAK

LEZO'n: Nagusia, 31. Urrutizkiñak: 355000 - 356944 - 355108

LOGROÑO: Luis Banón, 44. Urrutizkiña: 213499

Postal - Apart. 518. Donosti

Telegramas ALESA

TELEX 36228. ALESA E

LARREA ANAIK

LINTERNERIA

Pinturak, kolak; garbigelak, tube-riak, Kaineriak, Plomoak, soldaketa, zinkak. Era askotako kalentadoreak eta beren ezarketak.

Kale Nagusia, 30

Urrutizkiña: 35 46 63

— LEZO —

GARMENDIA

JAKI DENDA

BARAZKI ETA EDARI MOTA
GUZIETAKOAK

San Juan bide, 2

— LEZO —

Julian Iturain

OINETAKOAK; SALKETAK ETA
KONPONKETAK ZUBITXO
KALEA

— LEZO —

AUTOSERVICIO

Jauregui - Alde

SAN JUAN KALEA

Urrutizkiña: 35 53 60

— LEZO —

BAR

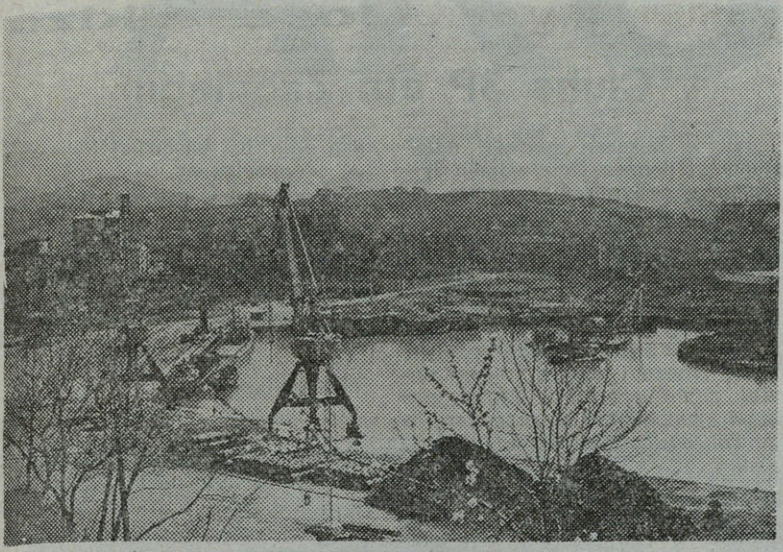
AIZPEA

KAFE, PATARRA ETA ARDO
ONAK

Bazkariak eta apariak
Gurutx Donearen enparantza...

— LEZO —

LEZO

DANTZAN HASERRE

Kanpotik begira, dudarik gabe, dantza da Lezoarren aurtengo ekin-tzarik nabarmenena. Aurrerantz zuzenean jotzeko, atzekoa ikustea beharrezko izaten omen da eta hori egitera goaz.

Lezoko dantzariak, azken urte hontan, beste inoiz ez bezalako eta ez hainbesteko sari irabazi dituzte dantza askatuen. Euskal Herriko eta Gipuzkoako nagusi —eta haur— txapelketetako lehen edo bigarren sariak Lezora ekarri dituzte aurt-ten.

Duela 14 edo 15 urte ez genuen ez dantza-talderik ez eta dantzari-rik ere herrian. Orain bederatzi bat urte, Trintxerpen Gipuzkoako haur-txapelketara bi bikote besterik ez zen presentatu, baina hu-rrengoan hamaika eta hauetatik bederatzi Lezoarrek. Orduz gero hazi dira, gaur egunean 4 edo 5 bikote gazte eta gaztetxoagoen 9 edo 10 izatera iristeraino.

Baina (betiko baina) erakuslerik orain arte faltatu ez bazaiete ere (beti izan dute gidari onik), gabe-tanik daude orain. Allerru Elkar-teak izan du dantzarien ardura, baina azken Batzar Nagusian era-kusleak bere eginkizuna luza ezin

zuela-ta, utzi egin behar izan zi-tuen bere ikasleak, beste inork har-tuko zituelakoan; baina, bai zera, ez da oraingoz eginkizun hori bete nahi duenik aurkitu. Ez ote dugu herri osoan hortarako prest da-goienik? Lastima litzake hamabost urteko lanari aurrerabidea hitsi-tzea.

Orain ordea, hemen hasten dira kontuak eta istiluak eta zer atxiki duenak hel bezaio fuerte. Txapel-ketetako juradu edo mahaikoen sis-temari buruz esan nahi ditut hitz bi edo bi zienta, ateratzen zaizki-danak eta denak dantzari batzuen izenean.

Aspaldiko kontuak omen dira, bai, aipatzera nijoan, baina orain dela uste dut garairik egokiena gauzak behar bezala agertzeko, gu-re herriko dantzarien haserrea adie-ratzeko; ez orain artean isilik egon direlako, hamaika aldiz hontaz mintzatu bait dira, baina orduan txapelketako saririk irabazi ez zu-telako zela botatzen zien batek bai-no gehiagok aurpegiara; orain or-dea, horrela erantzun ezin zaienean, beren haserrearen adierazle izan nahi dut inor muturrean jotzen badut ere, egiaren eta gure Herriko

dantzen amoreagatik.

Nolaz izan liteke juraduko, jaun andreok, bere dantzakera besterik onartzen ez duen pertsona, edo gu-re dantzen estiloaren aldaketa nor-mal eta jatorrena begi onez ikus-ten ez duena, juraduko mahai in-guruan jartzen delako jainko ez bada Iztueta hainako sentitzen de-na eta aurrean dantzan ari dire-nak sensibilidade bat adierazten duten pertsonak baino, mugimendu jakin batzuk egiten dituzten maki-nak bezala begiratzen dituen?

Inor harritu baldin bada ere, horrelakorik, zoritxarrez, badago eta harritu ez dena, segidakoarekin egingo da:

Errenteriako Gipuzkoako Txapel-keta eta Elizondoko Euskal Herri-koa aste baten barru izaten dira eta aurtan Lezoko bikote batek ira-bazi ditu biak; baina, nola irabazi ordea! Juradun Iztueta hanka tar-tetik pasatzen duten horietakorik zegoen ala ez, era batean edo bes-tean dantzatuaz, juradua berdina ez zelako Elizondon eta Errente-rian pauso diferentz dantzatuaz, eta biak irabazi, alajainena; Nik “nolako soinua, halako dantza” es-a-ten zela uste nuen, baina orain ez dirudi hala denik, nahiz soinua be-ra jo “nolako juradua, halako dan-tza” egin behar bait da.

Mila kezaren ondotik, zenbait he-rritan lortu dute juraduak, mahai bakar batean elkarrekin ordez, ba-na-ka jartzea, ekinaldia bukatu ar-tean bata besteen berri jakin ez dezan. Ez da hau ordea aski; eki-naldia bukatzerakoan juradu gu-zien kopuruaren berri baizik ez da ematen eta juradu bakoitzarena ja-kin nahi lukete.

Dena dela, dantzariok, nahiz go-rago aipatutako sari horiek iraba-zi, argi eta garbi juradu hertsi hoi-en kontra, juraduak mahai ba-tean elkarrekin jartzearen kontra eta juradu bakoitzaren puntuazio-aren berri ez ematearen kontra ar-gi eta garbi haserre bizian dau-dela adierazten dute, lehenengo sa-riek eman lezaketen indar guziare-kin eta, hemen hainbat dantzari-rik herri gutxitan dagoelako, ugarita-sunaren kemenarekin.

Bukatzeko, zera esan nahi diet juraduei: dantzen onerako danta-z-riei beren akatsak erakutsi behar zaizkiela, hanka nun sartzen duten jakinik okerrak zuzen ditzaten. Dantzariak, berriz, ez etsitzeko eta zorionak opa gure herriaren izena hain goitik ibiltzeagatik. Txaloak! SISTIAGANEKO PELLO

Gure berri

Guraso Elkartearen lehendabiziko eta betiko helburua herria eta bere kulturaren alde lan egitea izan da. Noizpait esana du norbaitek Lezo-ko kultura taberna zuloa dela, eta leize zulo ilun hontarik jende arrun-ta, xehe eta ezjakina altxatzeko as-motan, gurasook gure betebeharra uste genuen arabera betetzen saia-tu gera.

Helburu gaitza, noski, lortzekoa; baina bizpahiruren indarrak, suak eta nahiak baturik zerbaiten eraik-e-ta jaso zen. Ereintza honek urte-etan zehar (1962-73) gorputz bat hartu du eta dirau. Orduan Eskola

Nazionaletatik irtetzen zirenek etzu-ten bi bide baizik: edo bigarren mailako irakaskintza segi (eta hor-tarako herritik kanpo ibili behar) edo nonbait lanera jarri (morroi-tzan, peoitzan, pintxe bezala eta-bar). Gure arloan, ikaskintzan ba-tinat, lehen izendaturiko eskoleta-tik zetozkigun umeak eta esaminak gairiditzeko eskas eta panggal samar zeudelako, gertutzean zegoen kos-ka. Orduan ikusi genuen lehen mai-lako umea ere hezi eta kontu be-harrean aurkitzen ginel; eta ho-rregatik bi alderdiak nolapait ja-sotzea erabaki genuen: lehen maila

eta bigarrena (EGB eta Batxille-rra). Egun haletan praile eta esko-la aberatseentara erdietsi ahal ezin zutenak, alegia langilean semeak, hezitze eta aurera ateratzeko as-moa genuen eta hortara abiatu zi-ren geure ahalegin guztiak.

Gaur egun, ehun eta berrogei bat ume kozkor dabilta geure Guraso Elkarteko Eskolan. Beraik zaintzeko zazpi irakasle tituludun ditugu, eta ez da xantxetako prolema hauk aurkitzea, behar zaien eran ordain-tzea; ezpada ikasleek ordaintzen duten arauera egiten, zenbait sen-dien laguntza babesean baizik.

Datorren urterako asmo hauek ditugu:

—Liburutegia ireki (Aurrezki ku-txak urte hautan bidalitako liburuaz osatua, orain arte ikasleak baliatu direnaz, alegia).

—Zazpigarren kursorainoko Ira-kaskintza Arrunt habekoa (EGB).

—Bigarren irakaskintzako maila (Batxillerra laugarren urte arte).

—Irakaskintza profesionaleko le-hen urratsak (makina, takimekano-grafia etabar).

Geure ustez eragozpen handiena, arlo gehienetan gisa, diru kontua ukan dugu eta dukegu; baina ozto-po hau, herrian batasunik ez da-goelako eta babesik ematen ez due-nez. Estatuak eskaini duen dirua (230.000.— pts.) maisu eta ikasa-retoa zaintzeko ematen badu, ale-gia qurea dena guri bihurtuaz bere betebeharra egiten, salba liteke.

Baina batasun eskas honegatik ez duqu betetzen hori erdiesteko kondiziotako bat, gutti baikara eta irakasle bakoitzak 35 umeren zin-dari behar luke. Laguntza hau har-tuez aro (ez sendi batzuen izer-diz are aghiago xuratzeko) irakas-le eta ikasleen egoera mila aldiz hobeago litzake. Eztut dudan jar-

ALLERRUTIK

Allerru Elkartearen urteroko Batzar Nagusia berriro izana dugu. Bere berri jakin nahirik Antton Ibarguren-engana jo dugu, aspaldidanik Elkar-teari loturik zenbait kargutan lan egin duelako eta aipatutako Batzarrean lehendakari aukeratua izan zelakoz.

—Antton, zergitik eta nola sortu zen «Allerru»?

—«Allerru» kultur, jolas- eta kirol-elkartea, lezoar batzuk, herriko talde ezberdinenei, beren eginkizun eta asmoetan, jendea eskas eta dirurik ez zutelakoz, aurrera egitea oso zail egiten zitzaizela ikusirik, 1964. urtean, talde eta eginkizun hoiak elkartzeko eta antolatzeko sortu zen.

—Nundik «Allerru» izena?

—Lezoko herriaz zer ikusi haundirik zuen izen bat aurkitu nahi izan genuen, noski, eta beste askoren artean, gure gurasoen esaretan maiz aipatua delakoz eta mapek diotenez Jaizkibelgo gailurrak hala izena due-lakoz, «Allerru» aukeratu genuen.

—Zer da gaur egun Allerru Elkartea?

—Bostehunen bat bazkide gera eta ia hauen patrikatik bakarrik jaso-tzen dugu gure eginkizunetarako diru guzia. Badugu bilera eta solaserako batzoki bat, anbigu eta guzi, eta baita bazkide batek musutruk utzitako gelatan liburutegi bat ere.

Antzeko elkarte guzietan bezala, Batzar Nagusiak aukeratzen du Zu-zendari-tza eta honek batzordeak eta eginkizunak zuzentzen eta antolatzen ditu.

—Kultur-alde-tik, zeintzuk izan dira zuen eginkizunak?

—Lehenago aipatu bezala, irakurtzeko eta bileretarako erabiltzen du-gun lokal bat badugu joan nahi duten herritar guzientzat.

Odol-emaile talde bat ere sortu da. Azken aldiko hitzaldietan aipa-garrienak, dudarik gabe, alkoholismoari buruzkoak izan dira.

Kultur-Batzordea, gainera, aurtan bosgarren aldiz eratzen den «Memo-rial Elias Salaberria» pintur-lehiaketaz arduratzen da.

Folklore taldeak txistulari eta dantzari eskolak sortuak ditu haurren-tzat; batz beste, hiruurogeiren bat dira. Beren artean ingurutako he-rrietatik maiz deitzen duten dantza-talde bat osatzen dute. Dantza as-katuan, berriz, bikote batek Euskal Herriko ea Gipuzkoako txapelketak irabazi ditu.

Argazki Taldea ere berriro sortua da baina Elkarteko batzokian antolatu duten erakusketarekin lanean gogotik aritu direla adierazi digute.

—Eta kirol-alde-tik?

—Kirol kontuan balonmano delakoa izan da nabarmenena; duela 9 urte hasi zen balonmano ekipoa jokatzan eta talde hotan hazitako asko gaur egun probintziko ekiporik onenetan daude. Haur-txapelketak ere an-tolatu izan dira, beste ekiporako jokariak prestatzeko. Mendi Taldearen programa kirol eta jolas ekingintzaz osatzen da; hiruurogeitik gora federatu ditu eta bere eginkizunaren artean ibilaldi neurtuak eta igandetako men-dira igotzeak dira aipagarrienak, eskursioak eta beste ahaztu gabe.

Pelota eta Ziklismo taldeak ere lanean ari dira. Azken honek zenbait karrera antolatu izan ditu eta asko dira bertan hasi eta beste ekipotara pasa direnak.

—Ze asmo ditu lehendakari berriak?

—Lehenengoz taldeak berpiztu eta ahalegin guzian lan egin erazi be-har zaiela uste dut, Folklore Taldea batez ere, egoera larrian, alde ba-tera utzita eta lantzaile beharrean dagoelakoz. Pelota eta Mendi Taldea ere oso gogoan edukitzeak dira.

—Besterik esan nahi baduzu?

—Bai. Beste gauza asko egin ditezkeala uste dut, baina hortarako bazkideen laguntza nahita nahiezkoa da. Gainera, nola nahi dela, gurekin lanean ari diren herritar eta herriko elkartei ZERUKO ARGIA dela medio eskertu nahi diet beren laguntza.

S. S.

Koldobika Lopetegi

HARAGITEGI ETA TXERRIKITEGIA

Urrutizkiña: 35 48 64

— LEZO —

LEZOKO GURASO ELKARTEAK

tzen ere, hemendik aurrera herriko jende kezkatu, kulturazale eta buru-duna, borroka eta ziri alferrika-koak zokoraturik, benetako herri he-zibide batean, hain beharrezko du-gun kultura askatzailearen bideeta-rik abiatuko gara.

NEKAZARITZA AN ETA EMEN

Jose Aikiza

Israelgo ura

Edozeinek entzun du Israelgo nekazaritza munduan dan aurreratue-netakoa dala. Juduak Europan eta Ameriketako barreiatuak bizi ziren garai artan, ez zan euretako inor nekazaritza ari, ez baitzizaien lur-raren jabe izaten utzi.

Egun batez aberriaren deia entzun zuten: nahi zuen guztia Israelera, bere lurrera joan zitekeen bizitzera.

An, ordea, dena egiteko zegoen. Berritoki berritoki asi behar zan. Europan eta Ameriketako karreradun jendea joan zen, baiña tituluak alde batera utzi, atxurra artu eta berena omen zuten lur ura lantzen asi ziren su eta gar.

Ez zan lur ezea eta emankorra, ez zekiten nekazaritzan gurasoen-gandik ikasita; behar bada orregatixe, eta ainbat gizalditan lurrik gabe bizi ondoren, eskuratu zuten lurmuturrari zioten istimazioagatik, egin dute egin dutena: atzetik abiatu eta aurreko puntaraino iritxi.

Orrek ez du esan nahi, lasai eta bapo bizi danik gaur Israelgo nekazaria; inon diren aurrerapen guztiak eskuratu dituela baizik.

Nekazariak ura behar du. Lurralde ori, Bibliak dioenez, esnea eta ezia darion lurra da, edo zan. Ez, orratik, orain behintzat, ura darion lurra, lehorra baizik.

Joan dan neguan euri gutxi egin zuen, eta ez ziren bete, nonbait, urdeposituak. Beste gabe ur eskasiaren bildur.

Israelen diran iturri guztiak artuak daude, nola azaleko ala lurrazpiko, baita ibaiak ere. Ez da tantorik alferrik uzten. Galileako itsasoa edo Tiberiades aintzira da depositurik aundiena eta kanaletan daramate ura egoalderaino, Negev desertuaren ertzeraino.

Israelen biltzen dan ur guztiaren % 80 nekazaritzan gastatzen da: erregaritzen. Ez dago ur gehiago biltzerik, miatu dituzte bazter guztiak. Jendea, ordea, ugalduz doa eta

ur gehiago behar du bizitzeko; baita industrial ere, eta nekazariak, ezer ematen ez duen basamortuan, uzta ederrak artuko lituzkete erregariatu ezker.

Nondik sortu ur gehiago? Teknikoek diotenez, itsasoko ura gezatzea litzake modua eta azkenean ortaraxe iritxiko dira; baiña oraindik beste 10-15 urte beharko dituzte, aurrerapenak asmatuz itsasoko ura, merke gezatzeko.

Zer egin 15 urteotan nekazaritzaren zabaltea eta industriaren edadura ez geldierazeko?

Ez dago bide bat bakarria autatzerik. Dozenardi bat modu beharko dira. Bakoitzak pixka dezake, baiña bata bestearekin elkartuta ondorio ederrak ari dira ematen.

Odeiei euri gehiago egiñeraztea da bat, «ereitea» deritzen sistemaz. Ondorio onak eman ditu, baiña neurri batetik aurrera, odeiak ere ez dute euriarik ixurtzen.

Behin jendeak erabilitako urak, berriz bildu eta garbitu lurra erregariatzeke. Ez dedilla kondarrik ere alferrik galdu.

Erregariatzeke sistema obeak sortu. Lur azalean ura ixurtzen bada, eguzkiak eta beroak zupatu egiten du, orregatik lur azpitik erregariatzea asmatu dute: landarearen zainetara ura iritxerazi, lurrazala batera busti gabe. Batetik askoz ur gutxiago behar omen da eta beste-tik uzta obeak etortzen dira, nahi ainbat abono zainetara bertara biltzen baitzaio landareari urarekin batera.

Plastikozko tuberiak eta ura poliki-poliki, ez idarrean, irteteko moduan jarritik ere, % 30 ur gutxiago gastatzea iritxi dute.

Orrenbeste saiaera ez da alferrik izan. Azkeneko bost urteotan, nekazariak bildu duten uzta urtetik urtera gehiagotu da, eta askoz, baiña gastatu duten ura lehen baino gutxiago da.

Alere aurrera begira beste erabaki batzuk artu beharrean dira,

jendea ugalduz doan ainean, nekazaritzarako ur gutxiago geldituko baita, eta % 80 gastatzerik ez dute izango. Orregatik nazioko uraren kargudunak asmo auek agertu dizkie nekazariak: ur asko behar duten landareak bazter ditzatela, azukretarako erremolatxa, esate baterako; azukrea kanpotik ekartzea merkeago aterako baitzaio nazioari. Beste onenbeste gertatuko da Jordan arane-ko platanu zuhaitzekin. Leku beroa dalako eta eguzkiak ura berehala lurrintzen duelako, ur asko behar baitute platanook.

Ondo kosta izango da oinbeste komeri ibilita gero jasotzen dan kosta! Ala esan leike. Baiña begira zenbat egiten duten:

Israelen lanean ari diran 100 pertsonatetik bederatzik bakarrik egiten dute nekazaritzan. Alere nazioko jendeak jateko behar duen % 75, lautatik iru, nazioan bertan produzitzen dute.

Gaiñera, nekazariak kanpora biltzen duten jeneroak, balio du kanpotik sartzen dan janari guztiak aia. Batz beste kitto: nazio guztia mantentzen dute.

Eta urte gutxi barru produzitzen dutenaren erdia, kanpora bialduko dute. Oraintxe ere famatuak dira Europan Israelgo naranjak.

Clubs 3P eta Zabalegui

Italiako nekazari gazteen mugimenduari deitzen diote «Clubs 3P». Gazteok konturatu dira gizarte nahaspillatu batean bizi direla, gizarte orrek industrialia izan nahi duela, baiña alere, ezin dezakeela alde batera utzi baserriaren lana, nekazariak sortzen dituen fruituen beharra daukalako.

Clubs 3P auek orain arte iru egin-kizun zituzten: an eta emen sortzen ziren esperientzi berriak erakutsi, kontabilitadea eramaten lagundu eta baserriarrak elkartuz joan.

Aurtengo udaberrian egin duten batzarrean elburu zabalagoak artu dituzte: eskola erakutsi, erri txiki-etan jolasak jarri, gizonaren balio guztiak aintzat arerazi, teknikoak nekazariengana urbildu, kontabilitadea eraman eta baserri elkartek sortu.

Emendik aurrera izango den nekazariak bi gauza auek nahitaez beharko dituela diote: ofizioa ondo jakin eta teknikoan laguntza gertutik. Ez da aski baserrian jaio eta bizitzea, baserriko nagusi batek iakin behar duen guztia jakiteko. Eskola behar da, beste lekutako esperientziak ikusi eta ikasi.

Dakienak aldaketa aundiak egin ditzake bere baserrian, bai lan egi-

teko eran, bai baserriari irabazpide bat ateratzeko ere.

Orra Italiako gazteen jokabidea. Eta emengoak zer?

Gure artean ere industria da nagusi eta kalerako dago joera berritza. Baiña inor ez al du nekazaritzan ari behar? Jardun ahal ditek baserrian gurasoengandik ikasita, koarekin bakarrik, eta eskola gutxi-ekin gaiñera?

Or daukagu Zabalegiko nekazari eskola. Baserrian segitzeko asmatan dagoen gazte bat bakarrik ere ez luke geratu behar andik pasa gabe. Obeto esan, kalera aldegitia erabaki ez duten guztiak joan behar lukete, kanpora abiatzerako etxean bizitzerik ba ote dagoen ikusteko.

Ez noa ni Zabalegiri propandadik egitera. Italiako gazteak ohar-tu diren bezala, gure gazteak, eta gurasoak, baserrian bizimodua ateratzeko, eskola nahitaezkoa dala, eta teknika berriak ikusi eta ikasi behar direla konturatzen direnean, joko dute nora edo ara, eta Zabalegi ortxe dago eskueran, moko-mokoa.

Oraintxe da garaia datorren neguan sartu nahi dutenak izenak emateko eta ara azaltzeko.

Nekazaritzako ministroaren erantzuna

Aurtengo udako notiziarik garra-zena pentsuaren garestitzea izan da. Arrazoiaren eskasia. Pentsua garestitu, proteinaz gutxitu, eta laster ez zala izango zabaldu, egun gutxi barruko kontuak ziren denak.

Orduan nekazaritzako ministroak telebistan azaldu behar izan zuen ganaduzaleoi zertan giñen esatera. Ona emen berak azaldu zituen zenbait puntu: «Esan ditzazueket une-ontan erosita dauzkagula 410.000

tonelada soja, eta orrenbestez erraz osatzen da Iparrameriketarik kose-txa berria etorri arte Espainian gas-tatuko dan ainbat.

Soja ori kiloko 20 peztan edozein ganaduzalaren eskuetara iritxiko da. Garesti da, baiña Europako ganaduzaleak askoz garestiago ari dira erosten.

Konturatzen gera oillategiak eta zerritegiak estu eta larri ibili beharko dutela pentsu gai ori kiloko 20 peza pagatuta. Ez ainbeste behi eta ardien ari diren ganaduzaleak. Esnebehi asko eta forraje gutxi daukaten ganaduzaleei ere, kalte aundia etorriko zale oraingo garestitze onekin, oiek pentsu asko erabiltzen baitute. Baiña auei, baserri batean zenbat belar ainbeste behi euki behar lirakeela, esango nieke eta ez gehiago. Behiak dauzkatenak ahalik gehien forrajez bazka ditzatela eta ahal duten gutxiena erabil soja asko behar duen pentsu kon-puestoa.

Nekazaritzako ministerioak eta gobernua bi erabaki artu ditu, bat berehalako: osatu proteinaz behar dan pentsu guztia; bestea luzarora: soja erein erregariodun lurretan eta proteina asko duten lekadun aleak, baita artoa ere, ganaderitza azitzeko bahar dituguta.

Orain bakoitzak bere kontuak at-ara ditzala.

Barazkiak.

Joan den neguan Espainiak 19.316 tonelada letxuga eta eskarola saldu zituen kanpora. Aurreko urtean bai-ño 5.000 tonelada gehiago. Erosle-rik onena Alemania izan zen, 14.386 tonelada berak eraman baitzuten. Urrena Suziza.

Alere ez omen zaie nahi ainbat irabazi geratu saltzailleei.

Baratzuriak ere aurreko urtean baiño % 46 gehiago saldu dira kan-pora eta 12.469 toneladataraino iri-txi. Baratzuri eroslerik aundiena Brasil da eta urrena Frantzia, bai-ña Puerto Rico, Cuba eta Ipar Ame-riketara ere eramaten da. Alkatxo-fak berriz 97.000 tonelada eman zituzten; auetatik 21.275 kanpora bidali dira. Alkatxofak Alkanteko baratzetan sortzen dira ia danak.

JOSE ALKIZA

Torrelavegako feri plaza

Aurtengo udako berria Torrelavegan ikusgarritzko feri lekua egin dutela izan da. Lehen behiak eros-tera joaten zan emengo jendea Torrelavegara, orain feria ikusteagatik bakarrik ere joaten asiko gera.

3.000 behi eta beste 5.000 zekor eta txahal lotuta eukitzeko ganbe-lak dauka. Aterpean, jakina, euria bada ere; baiña ez illunpean. Egu-nez nahikoa da eguzkiaren argia,

gaiña argia pasatzeko eran egin bai-tiote.

85 kamioi ari ditezke batera kar-ga-deskargan eta beste 550 apar-katuta uzteko lekua dago gaiñera. Kotxe txikientzat ere, egin dute toki eta 350 kabitzen dire lasai.

Joan eta etorri, eraman edo ekarri erraz eta eroso egiteko lekuak orra zabaldu. Izan ere Torrelavegan ga-nadu asko saltzen zan eta da. Ur-

tean 85.000 buru baiño gehiago sal-zen direla kalkulatu dute eta ga-nadu oien salmenta dalata, 2.000 milloi eskuz aldatzen omen dira. Santandertik Espainia guztira zabal-tzen direla ganaduak ez dago esan beharrik, baiña baita Espainiatik kanpora ere joaten dira.

Orain iru urte 67.686 saldu ziren Espainiatik kanpora eta oietatik er-diak baiño gehiago, % 55, Torrelavegako feriatik.

Bizitarako ganaduak saltzeko go-bernuak olako feri lekuak egiñerazi

